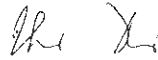

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการ และการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ หนึ่งทัย ขอผลกลาง)

กรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พยอม ก้อนในเมือง)

(อาจารย์ อติชาต วงศ์กอบลาก)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินการวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์หนึ่งหทัย ขอผลกลาง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณณรงค์ วัฒนเกษตร พัฒนาการตำบลพลกรัง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่และข้อมูลด้านต่าง ๆ ในหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1

ขอขอบคุณ นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอกราบขอบพระคุณชาวบ้านในหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1 ที่ได้ให้ร่วมมือและความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต

นวนารี เสือใหญ่

สิงหาคม 2545

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	6
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	8
บทที่ 2 เอกสารอ้างอิง.....	9
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	11
3. แบบติดตามสังเกตการณ์เลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	12
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	13
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	21

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	25
7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	26
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	29
9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ.....	30
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	36
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	36
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน.....	40
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	43
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	45
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	45
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม.....	55
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	60
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	61
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	64
1.สรุปและอภิปรายผล.....	65
2. ข้อเสนอแนะ.....	69
เอกสารอ้างอิง.....	71
ภาคผนวก ก.....	73
ภาคผนวก ข.....	142

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1.ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมิน..... และการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม	3
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน.....	3
3. วิธีการประเมิน โครงการ.....	36
4. หน่วยระบบ A หน่วยวิเคราะห์การจัดการกองทุนหมู่บ้าน.....	37
5. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย.....	38

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	52
2. ตารางที่ 2 แสดงการใช้แหล่งน้ำในหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1 ต.พลกรัง.....	53
3. ตารางที่ 3 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว.....	54
4. ตารางที่ 4 แสดงสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค.....	55

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

จากเหตุการณ์วิกฤตไทยประกาศลดค่าเงินบาทใน พ.ศ. 2541 ในสมัย พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยเกิดปัญหาด้านธุรกิจต่างๆ และโรงงานอุตสาหกรรมต้องประกาศเลิกจ้างงานและเลิกกิจการ ทำให้เกิดภาวะการว่างงานเป็นจำนวนมาก และต่อมาได้มีการเปลี่ยนรัฐบาลเป็นชุดรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ซึ่งรัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัย ได้ตั้งคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีผู้นำชุมชน คือ ครูชูป ยอดแก้ว และพระสุบิน ปณีโต ร่วมเป็นกรรมการ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของประชาชน นายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้ผลักดันให้เกิดกองทุนเพื่อสังคม (SIF) ที่นายอเนก นาคะบุตร เป็นผู้อำนวยการและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนทั่วทุกจังหวัด จนมาถึงรัฐบาลชุดนายทักษิณ ชินวัตร ที่มีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาทขึ้นมา

จุดเริ่มต้นของโครงการนี้มาจากแนวคิด “ลดรายจ่าย – เพิ่มรายได้” ซึ่งเป็นกลยุทธ์ของ “นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร” ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของพรรคไทยรักไทย โดยมีนโยบายชัดเจนว่าจะทุ่มเทสร้างความเข้มแข็งที่ฐานล่างของสังคมเป็นยุทธศาสตร์ที่จะทำให้สังคมทั้งหมดอยู่ได้ ซึ่งรัฐบาลใช้วิธีการจัดตั้งคณะกรรมการ 9 – 15 คนมาดูแลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน โดยให้สมาชิกออมเงินและกู้ยืมกันในกลุ่มและออมทรัพย์ควบคู่ไปด้วย

ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติ ตามการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านบางพื้นที่ยังมีปัญหาอยู่ เช่น คณะกรรมการขาดความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงาน หรือผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านไม่ได้นำเงินมาใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามคำขอผู้เงินตั้งนั้นเพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รัฐบาลได้จัดให้มีการประเมินโครงการขึ้นมาเพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้วิจัยทำการประเมิน คือ บ้านพลกรัง ม.1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ให้มีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป

(ที่มา : <http://www.rits.ac.th/ktb/>)

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการเก็บข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ทฤษฎี 3 แนว คือ

1. ชิพฟ์โมเดล (CIPP Model)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน
3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model)

1. ชิพฟ์โมเดล (CIPP Model)

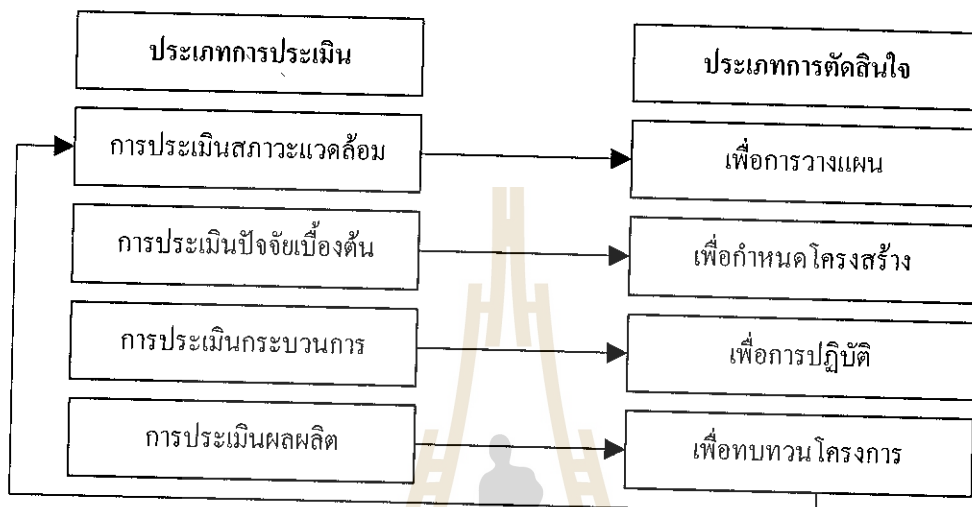
อดัม จาร์สพันท์ และคณะได้สรุป “แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)” ในหนังสือ ชุมชนวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 89-91) ดังนี้

กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ เรียกว่า CIPP Model ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยงาน
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยงาน
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

การตัดสินใจที่ควบคู่กับการประเมินดังกล่าวเป็น 4 ประเภทเช่นกัน ได้แก่

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ

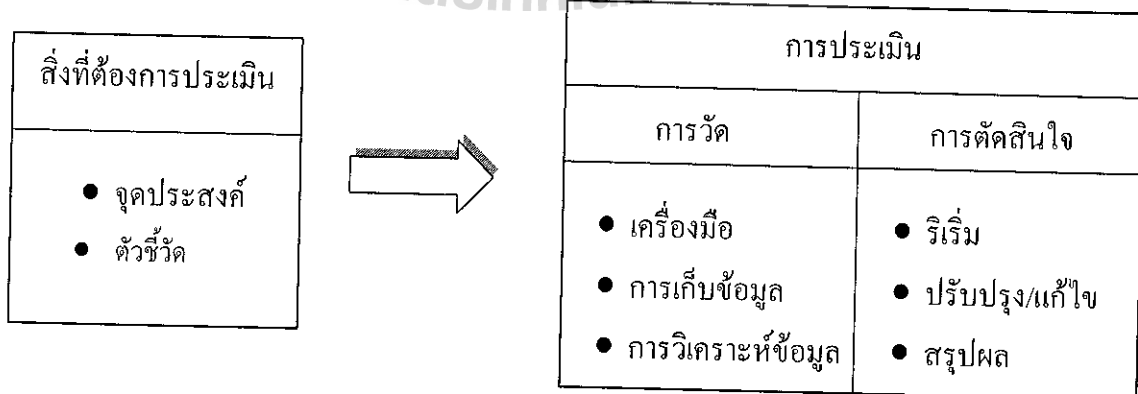

ภาพความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของศัพท์เฟิลบีม

(ที่มา: ชูตวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 89-91)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ ได้สรุป "แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน" ในหนังสือ ชูตวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 5-7) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แนวความคิดกับการประเมิน

จากแผนภูมิจะเห็นว่า การประเมินจะเกี่ยวข้องกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สิ่งที่ต้องการประเมิน

ในการประเมินผู้ประเมินต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมิน และตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน จุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกเป้าหมายและสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด สิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนดได้หลากหลายตามรูปแบบของการประเมินถ้าเป็นการประเมินตามรูปแบบ(CIPP)สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) หรือนักประเมินบางคนอาจต้องการประเมินผลกระทบ (Impact) ซึ่งจะกำหนดได้ทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดที่ชัดเจนจะเป็นผลคืออย่างไร ในการเข้าสู่กระบวนการวัด ทั้งการสร้างเครื่องมือ การออกแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวัด

ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพย่อมใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน วิธีการวัดโดยทั่วๆ ไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. วิธีปรนัย (Objective) เป็นวิธีวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอน ไม่ว่าใครกำหนดก็ได้ผลเหมือนกัน เช่น การวัดพฤติกรรมภายนอกของบุคคล โดยวิธีปรนัย ได้แก่ การวัดรายได้ การวัดวุฒิการศึกษา เป็นต้น
2. วิธีอัตนัย (Subjective) เป็นวิธีวัดที่ต้องอาศัยความรู้สึกเป็นเกณฑ์ในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด เช่น การวัดพฤติกรรมภายในของบุคคลต่างๆ ได้แก่ เจตคติ ความคิดเห็น ความซื่อสัตย์ เป็นต้น

การตัดสินใจ (Judgement)

เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน โครงการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ใน การตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

การประเมินโครงการมักจะมีการประเมินเพื่อตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ

1. การตัดสินใจริเริ่มดำเนินโครงการเป็นผลจากการประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการว่ามีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเพียงใด
2. การประเมินกระบวนการดำเนินการ เพื่อตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. การประเมินผลสรุปของโครงการเพื่อลงข้อสรุปว่าโครงการที่ดำเนินการควรดำเนินต่อไปหรือควรวุติโครงการ

(ที่มา : ชูติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 5-7)

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model)

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ ได้สรุป "แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน" ในหนังสือ ชูติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง, 2545 : 85-86) ดังนี้

สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมินว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน โดยจำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการ หรือไม่เคยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ

1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการรายต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) มีเป้าหมาย คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

2. การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่สามารถรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจากกลุ่มเป้าหมายที่มีความซับซ้อน ดังนั้นการประเมินตามแนวทางนี้ควรที่จะมีการออกแบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณค่า อันจะช่วยส่งเสริมให้การประเมินโครงการมีประสิทธิภาพ ในส่วนที่จะใช้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากกว่า

แต่มีความยุ่งยากที่เกิดขึ้นคือ การพิจารณาอย่างครอบคลุมในการดำเนินการโครงการใด ๆ ที่ตัวชี้วัดเกณฑ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะระบุเป็นแนวทางที่ชัดเจนได้ค่อนข้างยาก

นอกจากนี้สคริปเวเน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา หรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการโครงการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

(ที่มา : ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 85-86)

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

- ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระเบียบกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และ ข้อมูลบริบทชุมชน เพื่อต้องการทราบปัญหาต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ดำเนินการพัฒนาชุมชนในขั้นตอนต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 กำหนดปัญหา

1. กองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา มีการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอย่างไร
2. กองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างไรบ้าง
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา มีกระบวนการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านอย่างไร

ขั้นที่ 3 ออกแบบการวิจัย ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชน

รูปแบบการวิจัย

- ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยที่มีรูปแบบที่เน้นการค้นหารายละเอียดในประเด็นปัญหาต่าง ๆ และการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยที่เน้นการใช้ข้อมูล

ที่มีลักษณะหรืออยู่ในรูปแบบที่เป็นตัวเลขมาใช้ในการวิเคราะห์สรุปผลเพื่อยืนยันความถูกต้องของสิ่งที่ค้นพบ หรือข้อสรุปต่าง ๆ ของปัญหาวิจัย

หน่วยในการวิเคราะห์

- หน่วยในการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการวิจัยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ หมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตของการวิจัย

- ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะหมู่บ้านที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ หมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

การเลือกผู้ให้ข้อมูล

- การเลือกผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา เช่น ต้องการทราบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ให้ข้อมูล คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือข้อมูลบริบทชุมชนผู้วิจัยใช้วิธีการสอบถามจากชาวบ้านจำนวน 34 ครั้งเรือนจาก 67 ครั้งเรือนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร

ผู้วิจัยศึกษาจากคู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ การวิจัยชุมชน ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูลทฤษฎีภูมิ ได้แก่ กชช.2ค. บทความหนังสือพิมพ์

2. การสังเกต

ผู้วิจัยทำการสังเกตโดยเข้ามีส่วนร่วมในชุมชน โดยการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ต้องการ

3. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการทราบ คำถามที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสำรวจ (บร.) ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากชุมชนหมู่บ้าน โดยคำถามเหล่านี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับชุมชน หมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งข้อมูลระดับบุคคล

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

- ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การศึกษาจากเอกสาร การสังเกตและการบันทึก

ผลการสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน

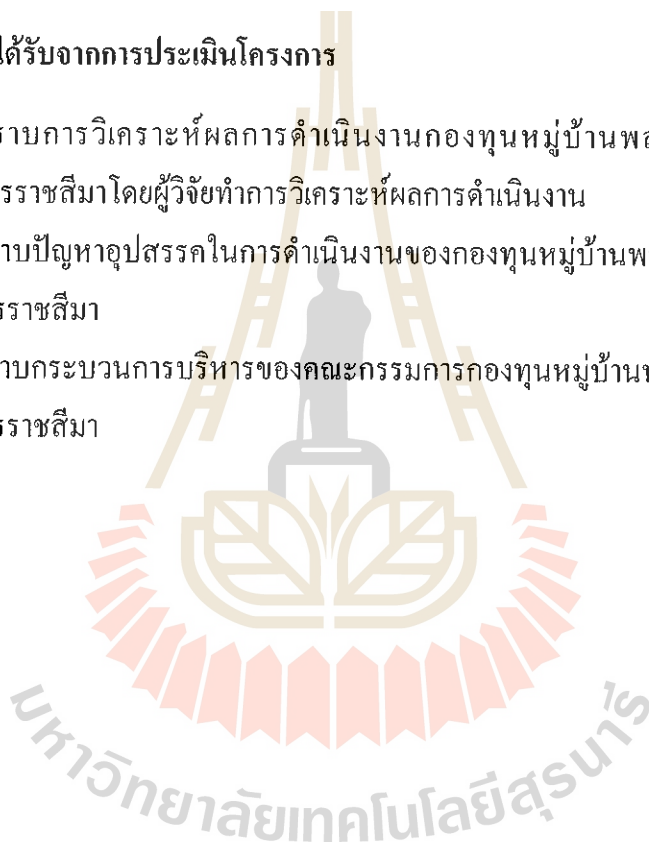
ขั้นที่ 6 ประเมินผลและนำเสนอข้อมูล

- ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยยึดจุดประสงค์ของการประเมิน โดยนำเสนอรายละเอียดข้อมูลที่ผู้วิจัยประเมินตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

(ที่มา : การวิจัยชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมิน โครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 252)

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง
 - จ. นครราชสีมา โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน
2. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง
 - จ. นครราชสีมา
3. ได้ทราบกระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง
 - จ. นครราชสีมา

บทที่ 2

เอกสารอ้างอิง

ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารอ้างอิงที่ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลอื่น ๆ ที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีความถูกต้อง และสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ด้านเนื้อหาสาระและประสานการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านพลกรัง หมู่ 1
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารหลักวิชาอื่น ๆ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบไปด้วย

- 1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพ เสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองพร้อมทั้งคนและครัวเรือนการควบคุมดูแลกันในหมู่บ้าน ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การพึ่งพาตนเองเพื่อความโปร่งใสและประสิทธิภาพ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- 2) เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
- 4) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

(ที่มา : โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. www.eto.ku.ac.th/d/village/)

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 (ที่มา : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544 : สารบัญ)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของ คณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

1.2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก ได้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรี

แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่ม ขึ้นอยู่กับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

1.3 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

1.4 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการกำหนดแผนงานและออกกฎระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางในการบริหารกองทุน

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน โดยดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน

(ที่มา : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544 : 1-6)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปในตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวคือ

1. ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจาก

ผู้ที่มีคุณสมบัติ โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

2. ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

3. เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการคัดเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

(ที่มา : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544 : 26)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องกรอกข้อมูลคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะประเมินความพร้อมสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีรูปแบบ ดังนี้

กทบ.2

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

จัดทำโดย

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน.....หมู่ที่.....

ตำบล/แขวง/เทศบาล.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

คำชี้แจง แบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจัดทำขึ้น เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริง สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน.....คน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน.....ครัวเรือน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน ประกอบด้วย
 1.
 2.
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน
 - 4.1 ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆในหมู่บ้าน/ชุมชนประกอบด้วย (เช่นจากการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือโรงงานเอกชนที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นต้น)
 1.
 2.
 - 4.2 ผลผลิตจากข้อ 4.1 ซึ่งเป็นผลผลิตด้านการเกษตรมีการแปรรูปก่อนส่งไปจำหน่ายที่อื่นหรือไม่
 - ไม่มี
 - มี คือ 1.แปรรูปเป็น.....
 2.แปรรูปเป็น.....
 - 4.3 การแปรรูปผลผลิตตามข้อ 4.2 ใครเป็นผู้ดำเนินการ
 - ผลผลิตแต่ละครัวเรือนเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วย
 1.
 2.
 - ผลผลิตที่หลายครัวเรือนร่วมกันดำเนินการ ประกอบด้วย
 1.
 2.
 - ผลผลิตที่โรงงานเอกชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้ผลิต ประกอบด้วย
 1.
 2.

4.4 นอกเหนือจากการใช้วัตถุดิบในหมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งใช้ในการแปรรูปหรือผลิตสินค้าแล้ว มีการซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน/ชุมชน มาใช้ในการผลิตสินค้าบ้างหรือไม่

ไม่ได้ใช้วัตถุดิบจากนอกหมู่บ้าน/ชุมชน

ใช้วัตถุดิบจากที่อื่น คือ 1.....สั่งซื้อจาก.....
2.สั่งซื้อจาก.....

4.5 ผลผลิตของหมู่บ้าน/ชุมชนส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายที่ใดบ้าง (ระบุจังหวัด)

1. จังหวัด.....สินค้าที่ส่งไปจำหน่าย คือ.....

2. จังหวัด.....สินค้าที่ส่งไปจำหน่าย คือ.....

5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน/ชุมชน ต่อครัวเรือน.....บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง.....ครัวเรือน

2. วิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง (โดยย่อ)

.....

3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง วันที่..... พ.ศ.

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ หรือไม่

มีครบทุกคน

ไม่ครบทุกคน คือ 1.ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....

2.ขาดคุณสมบัติเรื่อง.....

5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเองแล้วมีความเห็นว่า จำนวนคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพมีจำนวน

ตั้งแต่ 5 คน ขึ้นไป

ต่ำกว่า 5 คน หรือไม่

6. รายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองนี้ ประกอบด้วยกรรมการ.....คน ผู้ทรงคุณวุฒิคน ที่ปรึกษาคน ดังนี้

(โปรดระบุตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายของคณะกรรมการในลำดับที่ 4-15 ในช่องว่างที่จัดเตรียมไว้)

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
1. ประธาน						
2. รองประธาน						
3. เลขานุการ						
4. กรรมการ ตำแหน่ง.....						
5. กรรมการ ตำแหน่ง.....						

ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

ตำแหน่ง	ชื่อ-นามสกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์/ความสามารถพิเศษที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
1. ☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา						
2. ☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา						
3. ☐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ☐ ที่ปรึกษา						

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1. ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

- มีแล้ว
- อยู่ในระหว่างยกร่าง
- ยังไม่มีระเบียบข้อบังคับ

2. ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่

มี ยังไม่มี

- ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้
- ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
- ข้อบังคับเกี่ยวกับ.....

3. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดย

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง เป็นผู้กำหนดขึ้นเอง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง และประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

ส่วนที่ 4 ทูลดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง

1. จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน ณ ปัจจุบันมีจำนวน.....กลุ่ม จำแนกเป็น

ลำดับที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวนสมาชิก (คน)	วันที่จัดตั้งขึ้น	เงินทุนสะสม (บาท)
1					
2					
3					

2. ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน มีสมาชิกแล้ว ประกอบด้วย

- สมาชิกประเภทบุคคล คือ หัวหน้าครัวเรือน.....คน
 สมาชิกสมทบคน
 สมาชิกประเภทองค์กร/กลุ่มในชุมชน.....กลุ่ม

3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน ในรูปของการถือหุ้น/
การออม/ ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค หรือให้เปล่า ในปัจจุบันมีดังนี้

เงินออม/เงินถือหุ้น เป็นเงิน.....บาท
ค่าธรรมเนียม เป็นเงิน.....บาท
เงินบริจาค/ให้เปล่า เป็นเงิน.....บาท
เงินอื่น ๆ คือ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	เป็นเงิน.....บาท
---------------------	------------------

4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน

- ยังไม่ได้เปิดบัญชี
 เปิดบัญชีแล้ว เลขที่บัญชี.....ธนาคารออมสินสาขา.....
วันที่เปิดบัญชี.....
จำนวนเงินฝากคงเหลือ ณ ปัจจุบัน เป็นเงิน.....บาท

5. หมู่บ้าน/ชุมชน มีความร่วมมือหรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน ชุมชน หรือ เครือข่าย
อื่นนอกหมู่บ้าน/ชุมชนหรือไม่

- ยังไม่มี
 มี ได้แก่ - หมู่บ้าน/ชุมชน/เครือข่าย.....
กิจกรรมที่ร่วมกันดำเนินงาน.....

ส่วนที่ 5

แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ
สนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
มีดังนี้.....
2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง ให้มีกองทุนหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง มีดังนี้
นี้.....

3. กองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง จะให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมอะไรบ้าง

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่ให้กู้ยืม	วงเงินกู้ยืม (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	ระยะเวลาชำระ คืน (เดือน/ปี)	ข้อกำหนด หรือเงื่อนไข สำคัญ
1					
2					
3					

4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ จะพิจารณาถึง.....
5. วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ วิธีดังนี้.....
6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ ประกอบด้วย.....
7. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญา คือ.....
8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีแนวทางดังนี้
.....
9. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- 1)
- 2)
10. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง
- มั่นใจว่าหมู่บ้าน/ชุมชน มีความพร้อมรับการสนับสนุนเงินจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ยังไม่มั่นใจว่าหมู่บ้าน/ชุมชน มีความพร้อมรับการสนับสนุนเงินจัดสรรจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เนื่องจาก
- 1)
- 2)

10.1 จากปัญหาและความไม่มั่นใจข้างต้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง สามารถ
ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงได้เองหรือให้เครือข่ายร่วมกันแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง

- 1)
- 2)

10.2 รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนด้านวิชาการในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องใด

- 1)
- 2)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าได้ประเมินและให้ข้อมูลตามความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ลงชื่อ.....
(.....) (.....)
ประธาน รองประธาน

ลงชื่อ.....ลงชื่อ.....
(.....) (.....)
เลขานุการ กรรมการ

ลงชื่อ.....
(.....)
กรรมการ

(ที่มา : แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนเมือง บ้านพลกรัง
หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, 2544 : 1-11)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านพลกรัง หมู่ 1

เพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมและสร้างนิตยการ อุดม เสียด และ เป็นไป ด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิก โดยรวม จึงเห็นสมควรกำหนดระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ตำบลพลกรัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
3. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 1.1 เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 1.2 เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - 1.3 เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 - 1.4 เป็นคนรู้จักสามัคคี
4. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 1.1 เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 - 1.2 เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - 1.3 เป็นคนเก่งงาน เป็นการทำงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การงาน
 - 1.4 เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน

2. แหล่งที่มาของกองทุน

แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล
 2. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
 3. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 4. เงินรับฝาก
 5. เงินค่าหุ้น
 6. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่นใด
- ### 3. คุณสมบัติของสมาชิก มีดังต่อไปนี้
1. เป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านหรือพักอาศัยในหมู่บ้านพลกรัง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน

2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
3. เป็นผู้ที่ยินยอมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
4. เป็นผู้ที่ยินยอมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน ได้ยินยอมเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
5. อุดหนุน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
6. มีหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 5 หุ้น

4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก มีดังต่อไปนี้

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 3 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กร ชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมและแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาท ค่าหุ้นภายในสามวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

5. สมาชิกขาด หรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. ที่ประชุมใหญ่สามัญมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
6. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้
7. ขาดประชุมเกิน 3 ครั้ง ติดต่อกัน

6. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้าและเงินหุ้น มีดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิก 20 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้รับพิจารณาการสมัครเข้าเป็นสมาชิกและจะต้องชำระเงินภายใน 3 วันนับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน

2. หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ไม่เกิน 5 หุ้น โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

3. เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะทุกเดือน ในวันที่ 1-5 ของทุกเดือน และฝากในวงเงินไม่ต่ำกว่า 20 บาท

7. การดำรงตำแหน่ง คุณสมบัติ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน

สมาชิกกองทุนจะพิจารณาเลือกบุคคลที่จะมาเป็นคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญ จำนวน 9-15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์

การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกระเบียบข้อบังคับหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนดหรือมอบหมาย

8. ประเภทการกู้ยืม

สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังนี้ การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

9. การอนุมัติเงินกู้

การอนุมัติเงินกู้ของสมาชิกมีดังต่อไปนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการ กองทุนโดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกกองทุนไม่น้อยกว่า 6 เดือน จึงจะมีสิทธิจัดทำโครงการกู้เงิน

10. ลักษณะโครงการที่จะขอกู้

สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินเพื่อการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

11. วงเงินกู้

สมาชิกรายหนึ่งสามารถกู้ในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

12. การทำสัญญา

การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด

13. หลักประกันเงินกู้

หลักประกันเงินกู้มีข้อกำหนด คือ ต้องใช้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน

14. การชำระคืนเงินกู้

เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี และเงินกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 4 เดือน (120 วัน)
2. เงินกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อม ดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน (4 เดือน)
3. ถ้าผู้กู้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด ผู้กู้และผู้ค้ำประกันถือเป็นผู้ผิดสัญญาจะไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้งวดต่อไปจนกว่าสมาชิกที่ผิดสัญญาจะนำเงินมาชำระหนี้

15. อัตราดอกเบี้ย

สำหรับอัตราดอกเบี้ยมีอยู่ 2 ประเภท คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ซึ่งมีดังนี้

- 1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 0.75 บาท (เจ็ดสิบบาทสตางค์) ต่อเดือน หรือ 9 บาท/ปี
- 2) อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 4 บาท/ปี

ในกรณีที่ผู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้และคนค้ำประกัน 2 คน เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละเท่าตัวต่อเดือน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

16. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ ดังนี้

1. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 20
2. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 15
3. เป็นเงินประกันความเสี่ยงในอัตรา ร้อยละ 15
4. เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก คนจน ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และเป็นทุนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 10
5. เงินสมทบกองทุนในอัตราร้อยละ 40

17. การจัดทำบัญชีของกองทุน

กองทุนจะจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีค่าใช้จ่ายของกองทุนอย่างรอบคอบเดือนละหนึ่ง ครั้ง แล้วติดประกาศอย่างเปิดเผย ณ ที่ทำการกองทุนให้สมาชิกทราบ โดยมีประเภทบัญชีที่จะต้องดำเนินการจัดทำดังนี้

1. บัญชีเงินฝากออมทรัพย์
2. รายรับและรายจ่ายของกองทุน
3. สินทรัพย์และหนี้สินของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อ คณะอนุกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนทุกสามเดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้งแสดงบัญชีกำไร ขาดทุน และงบดุล ในบัญชีที่ส่งมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

18. การประชุมของคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการกองทุนนัดประชุมใหญ่สมาชิกอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง โดยมีวาระการประชุม คือ เรื่องที่แจ้งให้ที่ประชุมทราบของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

6.1 สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยใช้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.2 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

6.3 คณะกรรมการกองทุนจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ที่เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6.4 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา

(ที่มา: ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544 : 23-25)

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) ได้สรุป "รูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล" ในหนังสือ รวมบทความทางการประเมิน โครงการ, 2544 : 221-234) ดังนี้

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะ การประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรม แผนการประชุมได้ทันที่ และมีการ ประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบ จำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิพพ์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี

ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

แบบจำลองซิปจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสถานะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสถานะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode
2. Congruence Mode

Contingency Mode เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอก เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ การประเมินค่านิยมของชุมชน การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป

Congruence เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้

ในการประเมินสถานะแวดล้อมโดยทั่วไป ควรใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence Mode จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยคำว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่ตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้ทรัพยากรกำลังเท่าใด วางแผนงานและดำเนินการอย่างไรและรูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น เพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

2. เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3. เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

คุณค่าของการประเมินกระบวนการ มีดังนี้

1. การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสถานะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดการโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องการประเมินกระบวนการมากขึ้น

2. การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงสร้างของการพัฒนาแผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงสร้างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิตจะขึ้นต่อกันและกัน คือ การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจแบบโครงสร้างใหม่ หรือระเบียบปฏิบัติในกระบวนการใหม่ จึงต้องอาศัยสารสนเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาช่วย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่ว ๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพันธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เมื่อเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้รับอนุมัติและจัดสรร โอนเงินเข้าไปยังหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุน เพื่อเป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพทางด้านการบริหารจัดการและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้จัดตั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นมา โดยให้บัณฑิตผู้วิจัยได้มีส่วนช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในการพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยบัณฑิตผู้วิจัยจะประเมินงานกองทุนหมู่บ้านควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ชุมชน

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองพบข้อดี-ข้อเสีย ดังนี้

ข้อดี

1. บัณฑิต (ผู้วิจัย) ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะผู้วิจัยติดตามการประเมินผลและช่วยส่งเสริมการพัฒนานโยบายโดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2. บัณฑิต (ผู้วิจัย) มีการเรียนรู้ ปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป

ข้อเสีย

- โครงการนี้เป็นโครงการระยะสั้น บัณฑิต (ผู้วิจัย) จึงไม่สามารถช่วยในการพัฒนาชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนได้อย่างต่อเนื่อง

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการประเมินมาเป็นแบบอย่างในการใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

9.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

9.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

9.3 การประเมินกับการพัฒนาชุมชน

9.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

อุดม จรัสพันธุ์ และคณะ ได้สรุป "เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล" ในหนังสือชุดการประเมินเพื่อการพัฒนา (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 102-107) ดังนี้

ในการประเมินโครงการใดๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลแต่ละประเภทด้วย

ประเภทของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะต้องมีความเหมาะสมกับการใช้รวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องมีการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมที่สามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งสามารถจำแนกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

1.1 แบบสอบถาม เป็นรายการข้อความที่จัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ซึ่งอาจเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ฯลฯ

1.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ดี ดังนี้

- กำหนดจุดประสงค์ของการสร้างแบบสอบถาม
- ระบุเนื้อหา หรือประเด็นหลักที่จะกำหนดคำถามให้ครอบคลุมจุดประสงค์ที่จะประเมิน
- กำหนดประเภทของแบบสอบถาม
- ร่างโครงสร้างแบบสอบถาม
- ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความกับจุดประสงค์
- ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความตรงเชิงโครงสร้าง และภาษาที่ใช้
- ทดลองนำแบบสอบถามไปใช้เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัย เพียงตรง
- ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์
- จัดพิมพ์และทำคู่มือการดำเนินการ

1.3 ประเภทของคำถามในแบบสอบถาม จำแนกได้ ดังนี้

1. คำถามปลายเปิด (Opened-end) เป็นข้อความที่ให้โอกาสแก่ผู้ตอบที่จะสามารถเขียนตอบได้อย่างอิสระ โดยไม่มีการกำหนดขอบเขตคำตอบไว้
2. คำถามปลายปิด (Closed-end) เป็นข้อความที่กำหนดคำตอบไว้ แล้วให้ผู้ตอบได้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดให้

1.4 การทดลองใช้แบบสอบถาม

เป็นการนำแบบสอบถามที่สร้างไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบช่วงเวลาที่ใช้ ภาษาที่ใช้ ช่องว่างสำหรับคำตอบ และความชัดเจนของข้อความและคำชี้แจง มีหลักในการปฏิบัติ ดังนี้

1. ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาจริง

2. ทดลองในแบบสอบถามในสภาพการณ์ที่เป็นจริง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึก หรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก/เขียนหนังสือไม่ได้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะต้องใช้เวลารับข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน ดังนั้นอาจจะต้องมีผู้สัมภาษณ์หลายคนที่จะต้องผ่านการอบรมเพื่อให้มีการสัมภาษณ์เป็นไปในทางเดียวกัน

ลักษณะคำถามในแบบสัมภาษณ์

- เป็นข้อความที่เข้าใจง่าย
- มีใจความหลักเพียงประเด็นเดียว
- เป็นข้อความที่น่าสนใจ
- ไม่เป็นข้อความที่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- ไม่เป็นข้อความที่ชักนำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เอนเอียง
- มีการจัดเรียงลำดับคำถามอย่างต่อเนื่อง

3. แบบสังเกต (Observation)

เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น

การบันทึกผลการสังเกต จำแนกเป็น

1. ความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล มีวิธีการปฏิบัติ ดังนี้

- วางแผนการบันทึกไว้ล่วงหน้า
- บันทึกทันทีเมื่อมีโอกาส เพื่อลดความสูญหายของข้อมูล
- ระบุ วัน เวลาของการสังเกต
- เขียนบรรยายความให้มากที่สุด โดยไม่สอดแทรกความคิดเห็นของผู้

ประเมิน

- ตรวจสอบ ทบทวน ความถูกต้องของการสังเกต
2. รายละเอียดที่ควรจะบันทึก ได้แก่

- รูปแบบของพฤติกรรม
- ระยะเวลาที่เกิดพฤติกรรม
- ความถี่ของการเกิดพฤติกรรม
- สาเหตุและผลของพฤติกรรม
- สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม
- ความเกี่ยวข้องและการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อม กับพฤติกรรม

(ที่มา : การประเมินเพื่อการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 102-107)

9.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เจเลียง บุรีภักดี และคณะได้สรุป "ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง" ในหนังสือชุดวิชาการวิจัยชุมชน (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 174-179) ดังนี้

ความหมายและประเภทของประชากร

ประชากร (Population) ที่มีใช้ในการวิจัยมีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ เป็นต้น หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุ หิน แร่ธาตุต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งมีลักษณะที่ผู้วิจัยสามารถมองเห็นและรับรู้ได้ ประชากรของการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) ประชากรแบบจำกัดคือ ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถแจงนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น ตำบลในประเทศไทย เป็นต้น

2) ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถแจงนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น จำนวนผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทในตลาด

สำหรับประเด็นที่สำคัญต่อเนื่องจากการกำหนดประชากร คือ หน่วยการวิเคราะห์ กล่าวคือ ถ้าประชากรของการศึกษาวิจัยเป็นบุคคล หน่วยการวิเคราะห์จะต้องเป็นบุคคล ถ้าประชากรของการศึกษาวิจัยเป็นหน่วยงาน หน่วยการวิเคราะห์จะต้องเป็นระดับองค์กร หรือหน่วยงานด้วย ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การกำหนดประชากรที่ชัดเจนช่วยให้ผู้วิจัยทราบว่าประชากรของการวิจัยประกอบด้วยอะไรบ้างและไม่รวมอะไรบ้าง เช่น วัตถุประสงค์ของ

ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการทำงานของรัฐบาล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรทั้งประเทศ หรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยต้องการศึกษาว่า ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการบริหารงานของมหาวิทยาลัยของรัฐ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีอยู่ทั้งหมด เป็นต้น

ความหมายของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

- 1) วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
- 2) ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

ในหลักการของการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงหน่วยการวิเคราะห์ของประชากรอยู่เสมอเช่นกัน เพื่อให้ทราบว่าหน่วยของการวิเคราะห์เป็นบุคคล กลุ่มบุคคล เขตพื้นที่ หน่วยงาน หน่วยการปกครอง สิ่งมีชีวิตหรือวัตถุ การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างต้องทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนที่เพียงพอและมีคุณลักษณะที่สะท้อนคุณลักษณะของประชากรได้เป็นอย่างดี เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยการวิเคราะห์ คือบุคคลซึ่งเป็นพนักงานที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมี 100 องค์การ แต่ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากคนทั่วไปซึ่งมีจำนวนถึง 2,000 คน ซึ่งในจำนวนคน 2,000 คนนั้นกลับเป็นพนักงานที่มาจากองค์การเพียง 5 คนเท่านั้น การสรุปผลการวิจัยในลักษณะนี้จะทำให้เกิดปัญหาของความเที่ยงตรงภายในและความเที่ยงตรงภายนอกเกิดขึ้น

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี คือ

- 1) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling)
- 2) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling)

เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ทุกหน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกไม่เท่าเทียมกัน และผู้วิจัยไม่สามารถกำหนดหรือประมาณค่าโอกาสที่ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างได้

(ที่มา : การวิจัยชุมชน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและประเมิน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 174-179)

9.3 การประเมินกับการพัฒนาชุมชน

อุดม จารัสพันธุ์ และคณะ ได้สรุป "การประเมินกับการพัฒนาชุมชน" ในหนังสือชุดการประเมินเพื่อพัฒนา (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 214) ดังนี้

การประเมินเพื่อพัฒนาชุมชนนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา การประเมินแบบมีส่วนร่วมได้เริ่มพัฒนาขึ้น การประเมินแบบมีส่วนร่วมให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาตั้งแต่ผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ปฏิบัติงาน อาสาสมัคร ประชาชนในชุมชนเป้าหมาย องค์กรที่สนับสนุนเงินทุนในการพัฒนามีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักประเมิน ได้เสนอแง่มุมของการวิเคราะห์ ซึ่งอาจแตกต่างไปจากที่นักประเมินใช้ เท่ากับนักประเมินได้ตรวจสอบความตรงของข้อมูลและตีความผลการประเมินได้ถูกต้องยิ่งขึ้น สามารถให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับสถานที่เป็นจริงสามารถปฏิบัติได้จริง

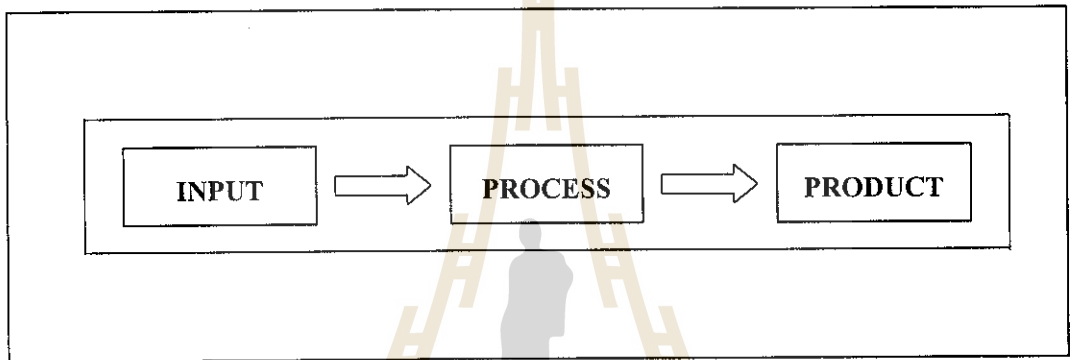
การประเมินแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชน ได้สรุปผลที่ได้จากการดำเนินงานตามโครงการพัฒนานั้นด้วยตนเอง มีโอกาสเก็บเกี่ยวความรู้และข้อเสนอแนะทางวิชาการจากนักประเมินและนำไปปรับใช้ได้ทันทีเท่ากับการคืนประโยชน์จากการประเมินให้กับชุมชนอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินโครงการ วิธีการของ Stufflebeam ที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการเป็นแบบจำลอง CIPP ซึ่งจะใช้พิจารณาโครงการที่ถูกประเมินในเชิงระบบ (System approach) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

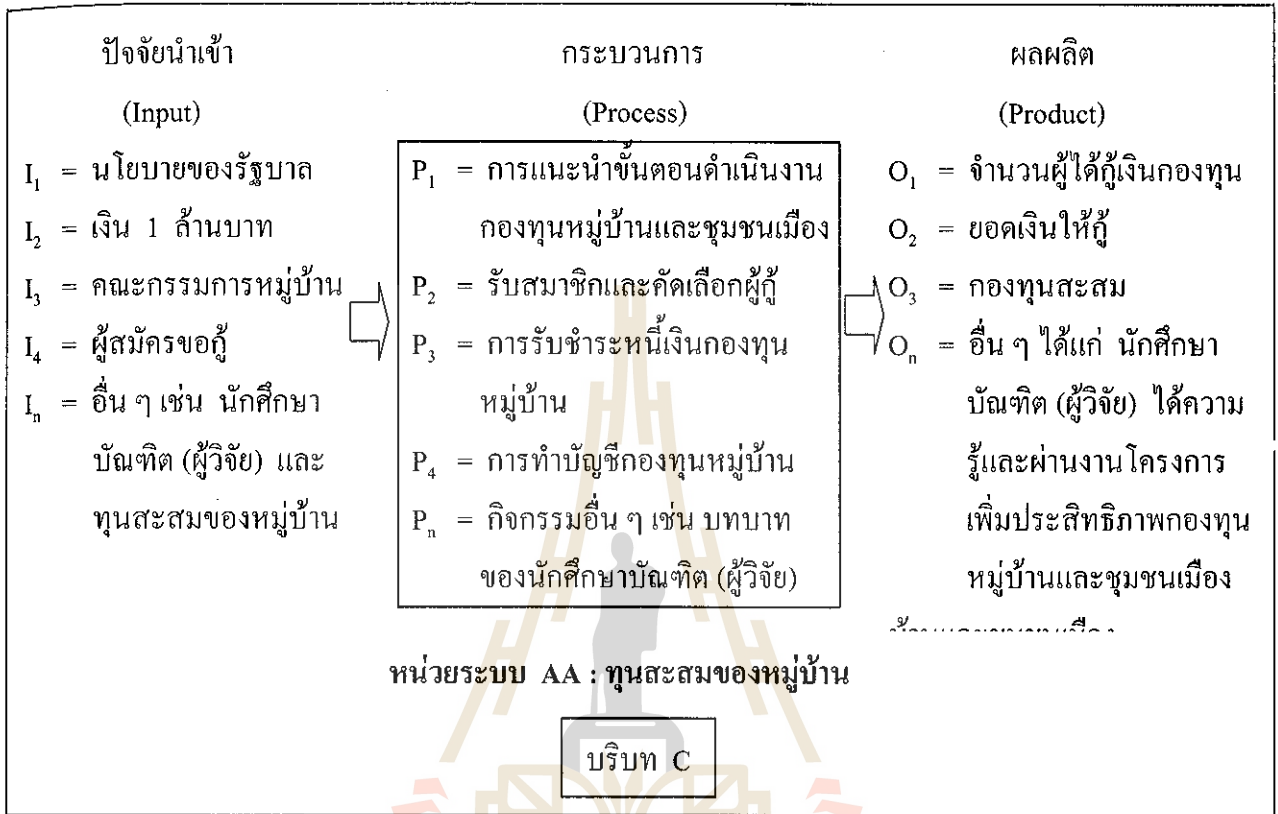

(ที่มา : ชุติวิชาการวิจัยชุมชนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 34)

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของระบบข้างต้น มาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ "หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน" ดังนี้

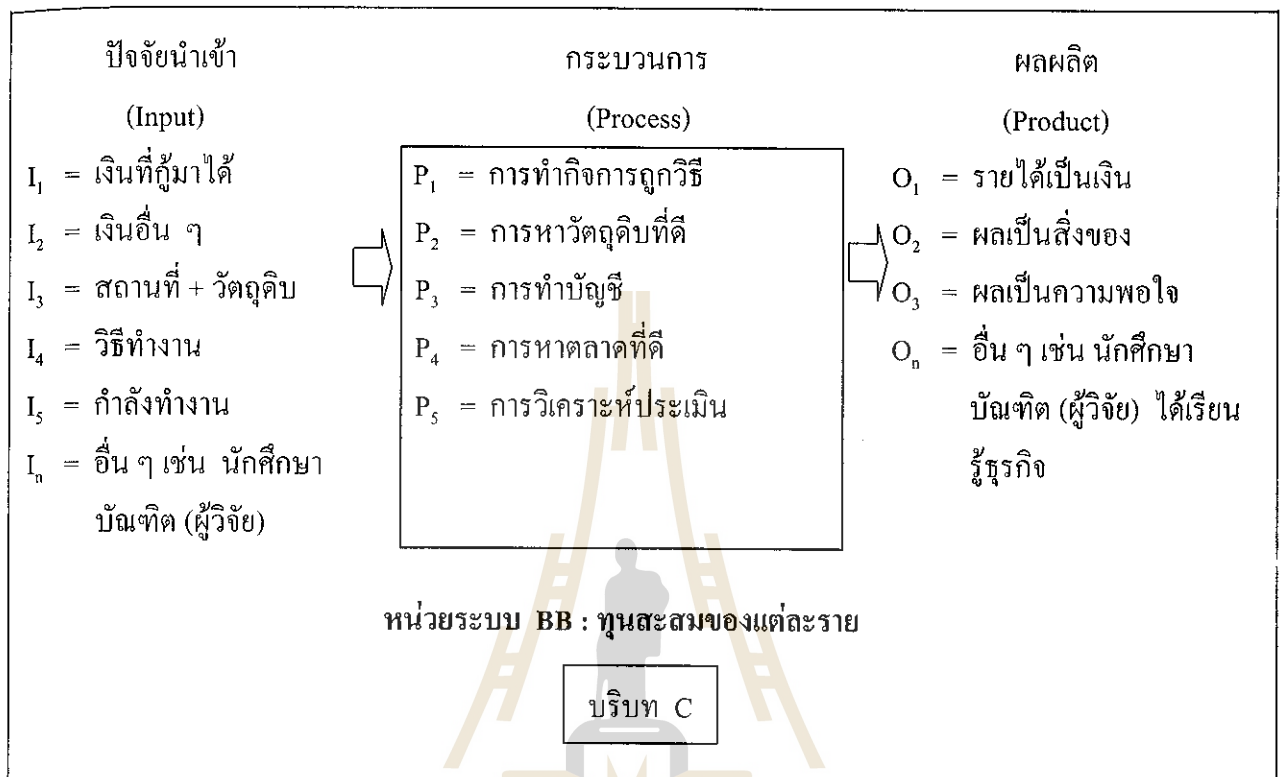
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

สำหรับหน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้จำแนกองค์ประกอบของระบบ แบ่งเป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ดังปรากฏในแผนภูมิหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (B1...Bn)

สำหรับหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ผู้วิจัยได้จำแนกองค์ประกอบของระบบ แบ่งเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ดังปรากฏในแผนภูมิหน่วยระบบ B (ที่มา : ชุติวารสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 21)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ศึกษาจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและสัมภาษณ์กิจกรรมและวิธีการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วิธีการเลือกประชากรในการวิจัย

ในการวิจัยการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการสอบถามความเห็นความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ สมาชิกในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 336 คน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด
- กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ข้อมูลตัวอย่าง	แบบ บร. ที่ใช้	กลุ่มตัวอย่าง
1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน	บร.1	ประชาชน 50% ของจำนวนครอบครัว หมู่ 1 ต.พลกรัง
2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	บร.2	ประชาชน 50% ของจำนวนครอบครัว หมู่ 1 ต.พลกรัง
3. แบบรายงานความรู้ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.3	กรรมการกองทุน/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน/ประชาชนในหมู่ 1 ต.พลกรัง
4. แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน	บร.4	กรรมการกองทุน/สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.5	กรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลพลกรัง
6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.6	กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
7. แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน	บร.7	ประชาชน 50% ของจำนวนครอบครัว หมู่ 1 ต.พลกรัง

ข้อมูลตัวอย่าง	แบบ บร. ที่ใช้	กลุ่มตัวอย่าง
8. โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	บร.8	กลุ่มผู้ทำผลิตภัณฑ์จากหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์
9. แบบบันทึกการสัมภาษณ์	บร.9	ประชาชน 50% ของจำนวนครอบครัวหมู่ 1 ต.พลกรัง
10. แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน	บร.10	คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุน
11. แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี	บร.11	กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน
12. การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน	บร.12	กลุ่มตัวแทนประชาชนทุกหมู่บ้าน ต.พลกรัง

(ที่มา : แบบรายงานบริบทชุมชน (บร.) 1 – 12)

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามแนวคิดเชิงระบบของ Stufflebeam ที่ได้มีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามวิธีการประเมินโครงการประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านจึงเป็นไปตามกรอบทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.1 ประวัติด้านความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 1.2 สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน
 - 1.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
 - 1.4 ด้านวัฒนธรรมของหมู่บ้าน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาล

- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 ผู้สมัครขอกู้
- 2.5 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาบัณฑิต (ผู้วิจัย)

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การแนะนำขั้นตอนดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2 รับสมาชิกและคัดเลือกผู้กู้
- 3.3 การรับชำระหนี้เงินกองทุนหมู่บ้าน
- 3.4 การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน
- 3.5 กิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทของนักศึกษาบัณฑิต (ผู้วิจัย)

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 4.1 จำนวนผู้ได้กู้เงินกองทุน
- 4.2 ยอดเงินให้กู้
- 4.3 กองทุนสะสม
- 4.4 อื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษาบัณฑิต (ผู้วิจัย) ได้ความรู้และผ่านงานโครงการ
เพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวชี้วัดหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด

จำนวน 4 หน่วย คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทเทคนิคเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้
- 1.2.2 หนี้สินของผู้กู้
- 1.2.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.2.4 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.2.5 รายได้ของครอบครัว
- 1.2.6 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่และวัตถุดิบ
 - 2.4 วิธีการทำงาน
 - 2.5 กำลังทำงาน
 - 2.6 อื่น ๆ เช่น นักศึกษาบัณฑิต (ผู้วิจัย)
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.3 การทำบัญชี
 - 3.4 การหาตลาดที่ดี
 - 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

การประเมินความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองเดียวกันกับผลผลิตหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

(ที่มา : ชุติวารสารนิพนธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการ ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545 : 46 – 49)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ มีดังนี้

4.1 แบบสังเกต

4.2 แบบสอบถาม

4.3 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูล บร. ต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ มีดังนี้

ข้อมูลตัวอย่าง	แบบ บร. ที่ใช้	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
1. แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน	บร.1	แบบสอบถาม
2. แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	บร.2	แบบสัมภาษณ์
3. แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.3	แบบสัมภาษณ์
4. แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน	บร.4	แบบสอบถาม
5. แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.5	แบบสังเกต
6. แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	บร.6	แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์
7. แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน	บร.7	แบบสัมภาษณ์
8. โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์	บร.8	แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม
9. แบบบันทึกการสัมภาษณ์	บร.9	แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต
10. แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน	บร.10	แบบสังเกต

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 3 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 3 ประการ ได้แก่
 - 4.1 เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา
 - 4.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา
 - 4.3 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

การประเมินบริบทชุมชนประกอบไปด้วยการประเมินบริบทระดับประเทศและการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 บริบทระดับประเทศ

- 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา อุปสรรคการพัฒนาของประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ ความยากจนของประชาชน จากการที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนสำนักงานสถิติแห่งชาติประมวลโดยสำนักคิดตามประเมินผลการพัฒนาพบว่าปัญหาความยากจนหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 มีจำนวน 7.9 ล้านคน และมีประชากรยากจนมากที่สุดในปีพ.ศ. 2542 ถึง 9.9 ล้านคนและมีแนวโน้มมีผลคลี่คลายลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนคนจน 8.3 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนคนจนลดลงเหลือ 8.2 ล้านคน

สาเหตุความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่เกิดจากการมีรายได้ไม่เพียงพอหรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน สำหรับอาหารที่มีคุณค่า ที่อยู่อาศัย และเครื่องอุปโภคบริโภคที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพในเกณฑ์มาตรฐานได้และไม่มีสิทธิหรือโอกาสที่ได้รับบริการขั้นพื้นฐาน เช่นการศึกษา โอกาสในการประกอบอาชีพ บริการด้านอื่น ๆ เป็นต้น

การจะแก้ปัญหาความยากจนนั้นกระทำได้อย่างเพราะว่า รัฐบาลอาจยังแก้ปัญหาไม่ตรงจุดถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ อาจจะได้เพียงระยะสั้นเท่านั้น ควบคู่กันนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจยังผูกขาดที่การแข่งขันไม่เป็นธรรมสูงและกำนิยมาตรการบริโภคและการใช้จ่ายของประชาชนยังมุ่งเพิ่มเป็นแบบเดิมและสังคมที่เอารัดเอาเปรียบกันประเทศไทยยังคงไม่เป็นประเทศที่แก้ไขปัญหาความยากจนได้

(ที่มา: www.nesdb.go.th)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

การดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสนใจต่อการดำเนินการซึ่งนโยบายของรัฐบาลจากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐบาล พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 โดยนโยบายของรัฐบาลมุ่งที่จะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง เช่นนโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านการพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้แก่

1) นโยบายการสร้างรายได้ รัฐบาลจะสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ เพื่อตอบสนองของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และทักษะที่โดดเด่น เพื่อสร้างฐานะการกระจายโอกาส กระจายความเสี่ยง และฐานะการผลิตของผู้ประกอบการขนส่งขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวกรอบคฤมนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรมและด้านการบริการ

1.1 ด้านเกษตร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรโดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน โดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีนโยบายดังนี้

- ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตในภาคอุตสาหกรรมทรัพยากรธรรมชาติ
- ทักษะฝีมือภูมิปัญญาไทย ศักยภาพทางการผลิตและการตลาด
- เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน
- พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา
- ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเทคโนโลยีระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา รวมทั้งการผลักดันให้เกิดเครือข่ายสารสนเทศเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทางการตลาด
- ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงิน รวมทั้งการสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของกองทุนร่วมทุน ตลอดจนระบบการค้ำประกันสินเชื่อ เพื่อพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
- สนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมสำหรับเศรษฐกิจใหม่ที่ใช้ความรู้เป็นฐาน

1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและการท่องเที่ยวโดย

- พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงพัฒนาปัจจัยพื้นฐานจัดหน่วยงานและองค์กร เพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่ รวมทั้งการเร่งรัดการพัฒนาผู้ประกอบการด้านบริการให้มีความรู้ และทักษะทางด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการ
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการเร่งรัดการฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ทั้งทางด้านการตลาด การขนส่ง การลงทุน การบริหารจัดการ รวมทั้งอุปสรรคในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ได้มีแนวทางบริหารท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยการสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และธุรกิจ

ชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวและยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการประชุม
สัมมนา และการแสดงสินค้าของการภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ได้มีความมุ่งมั่นในการ
พัฒนาเครือข่ายการตลาดเข้าสู่ระดับโลก ด้วยการผลักดันให้มีการแข่งขันเสรีเวทีการค้าระหว่าง
ประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้ารวมทั้งการส่งเสริมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ
แต่ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยตรงคือ การส่งเสริมให้ธุรกิจค้าปลีก
ขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถดำรงอยู่และปรับตัวรองรับการแข่งขันการเปิดเสรีด้านการค้าและ
บริการได้

การที่รัฐบาลมีนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
เป็นวิธีการแก้ไขทางเศรษฐกิจที่ดีทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการ
สนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาโดยมีการแบ่งงานกันทำโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาผู้ประกอบการ
ให้มีความเข้มแข็งและช่วยในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความคิดริเริ่มกล้าเสี่ยงแสวงหา
ความก้าวหน้า และช่วยในการกระจายความเจริญและการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ออกสู่ภูมิภาคซึ่งจะช่วย
ให้มีการกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจออกไปสู่กลุ่มต่าง ๆ เกิดความเป็นธรรมป้องกันการ
การเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจได้และทำให้ก่อเกิดการจ้างงานมากขึ้น
(ที่มา : ชุติวารจัดการและการวางแผนธุรกิจหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการ
ประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง,
2545 : 223 - 224)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพบว่าดุลการค้าของประเทศไทยเริ่มมีภาวะการขาดดุล
มากขึ้น การนำส่งสินค้าเข้าและนำส่งสินค้าออกนั้น เริ่มชะลอตัวลงในปี พ.ศ. 2545 โดยมูลค่า
การส่งออกเท่ากับ 1,395,206 ล้านบาทและการนำเข้าเท่ากับ 1,326,137 ล้านบาทโดยมูลค่าของสิน
ค้าภาคการเกษตรของไทยได้แก่ ข้าว ข้าวโพด กาแฟ มีมูลค่าลดลงทุกตัว รวมทั้งน้ำตาลราคาก็ลด
ลงด้วยแต่ไม่มากเกินไป

นอกจากสินค้าภาคการเกษตรจะมีปัญหาในเรื่องการส่งออกแล้ว ทางภาคอุตสาหกรรมยัง
ประสบกับปัญหาการส่งออกของสินค้าเนื่องจากยังมีคู่แข่งทางการค้ากับบางประเทศที่ผลิตสินค้า
ส่งออกเหมือนกัน

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยยังประสบกับปัญหาภาวะการขาดดุลการค้าของ
ประเทศอยู่ เนื่องจากมีการแข่งขันการส่งออกสินค้าออกจากประเทศต่าง ๆ สูงขึ้นจึงต้องแข่งขันในเรื่อง

คุณภาพและราคาและที่สำคัญสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญดังนั้นไทยเราจึงต้องประสบกับปัญหาในเรื่องราคากับประเทศมหาอำนาจ

(ที่มา : ไตรรัตน์ สุนทรประภัสร์ บทความสู่เพื่อเกษตรกรทั้งชาติ อังคารที่ 4 มิถุนายน 2545 เดลินิวส์ : หน้า 6)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาสถานการณ์สภาพแวดล้อมประเทศไทย เช่น ประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาด้านการเมือง การปกครองภายในประเทศ ได้แก่ ประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นปัญหาการคอร์รัปชันของนายอันวา อิบบราฮิม อดีตรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยศาลฎีกามาเลเซียมีคำพิพากษาชั้นต้นให้จำคุกนายอันวา อิบบราฮิมเป็นเวลา 6 ปี ซึ่งเป็นปัญหาในประเทศไทยไม่ได้มีผลกระทบกับประเทศไทย แต่สำหรับประเทศพม่าได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในเรื่องความสัมพันธ์ของไทยและพม่าในเหตุการณ์ชายแดนระหว่างไทยกับพม่าเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 สาเหตุเกิดจากพม่ารบกับชนกลุ่มน้อยและเกิดปัญหาชนกลุ่มน้อยข้ามแดนมาค้าฝิ่นไทย และพม่าได้ล้ำแดนเข้ามาในเขตชายแดนของไทยจนปะทะกับทหารฝ่ายไทยและนายทหารกลุ่มใหญ่ของพม่าถูกทางไทยใหญ่สังหารตายจำนวนมาก รัฐบาลพม่าจึงสั่งปิดพรมแดนรอบด้านเพราะคิดว่าประเทศไทยหนุนไทยใหญ่อยู่ แต่สถานการณ์ชายแดนไทยกับพม่าขณะนี้ได้คลี่คลายลงแล้วเมื่อทางประเทศไทยได้ส่งนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไปพบกับผู้นำสูงสุดของพม่าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัญหาชายแดน

ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องปัญหาสงครามชายแดนของพม่ายังเป็นปัญหาที่ยาวนานไม่สิ้นสุด เมื่อใดที่พม่าต้องการรวบรวมชนกลุ่มน้อยตามชายแดนให้มาเป็นของพม่าตามเดิมซึ่งเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเพราะจะส่งผลและตามแนวชายแดนและการค้าของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

(ที่มา : บทความจากศาลมาเลย์พิพากษายืนคดีอันวาร วันเสาร์ที่ 10 สิงหาคม 2545 เดลินิวส์ : หน้า 3)

(ที่มา : ไตรรัตน์ สุนทรประภัสร์ บทความไทยปะทะพม่า วันพุธที่ 12 มิถุนายน 2545 เดลินิวส์ : หน้า 7)

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

จากที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากการแถลงตัวเลขเศรษฐกิจที่แท้จริงของพลตำรวจโททักษิณ ชินวัตร โดยความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนในประเทศไทยพบว่า ในภาวะเศรษฐกิจที่ยังแปรปรวน การบริโภคของภาคเอกชนยังไม่เป็นไปตามปกติ อัตราการว่างงานก็เพิ่ม

มากขึ้น ความเหลื่อมล้ำของรายได้ของประชากรมีมากขึ้น ขณะเดียวกันภาระหนี้ของประเทศก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนสำหรับหนี้สาธารณะของประเทศไทยมีถึง 2.8 ล้านล้านบาท โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 รัฐบาลตั้งงบประมาณชำระหนี้และดอกเบี้ยเป็นเงิน 115,000 ล้านบาท ซึ่งเป็นดอกเบี้ย 90,000 กว่าล้านบาท ชำระเงินต้นได้เพียง 20,000 กว่าล้านบาท (ที่มา : การแถลงตัวเลขเศรษฐกิจที่แท้จริงของ พลตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544) ซึ่งเป็นภาระหนี้ที่ประชาชนทุกคนต้องร่วมกันรับ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้บริหารในระยะต่อไปด้วยการจัดเก็บภาษีจากประชาชนมากขึ้นเพื่อลดภาระหนี้สาธารณะ โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2540 ถึงปี พ.ศ. 2550 นี้ คาดว่าประชาชนในประเทศและธุรกิจต่าง ๆ จะต้องร่วมกันรับภาระในการเสียภาษีมากขึ้น (ที่มา : www.thaitopic.com/mag/econ/pubdebt.htm)

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ลักษณะความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทชนบทเกิดจาก ความยากจนในชนบท สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีแหล่งอบายมุขสิ่งเสพติด การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น คนในท้องถิ่นขาดการศึกษาหรือการศึกษาน้อย และจำนวนเด็ก คนชรา ผู้พิการในท้องถิ่นมีจำนวนมาก ชุมชนขาดการรวมกลุ่มร่วมกันคิดและการแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น และคนในหมู่บ้านอพยพแรงงานไปทำงานในเมืองเนื่องจากปัญหาด้านสภาพดินฟ้าอากาศไม่เป็นไปตามฤดูซึ่งสาเหตุของความอ่อนแอเหล่านี้เกิดจากการประสบปัญหาของภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงทำให้เกิดการดิ้นรนออกจากท้องถิ่นเพื่อไปหางานทำที่อื่นทำให้ในท้องถิ่นมีเพียงแต่เด็กและคนชราเท่านั้นและนอกจากนี้คนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในทรัพยากรของท้องถิ่นตนที่มีอยู่ เนื่องจากขาดการศึกษาหรือการเรียนรู้เพิ่มเติมจึงใช้ทรัพยากรแบบรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อีกทั้งฟ้าฝนไม่เป็นไปตามฤดูกาลทำให้ขาดน้ำและดินแห้งแล้ง และเพราะความยากจนนี้คนในชุมชนบางคนจึงประกอบอาชีพทุจริตมอมเมาเยาวชน หรือ คนในชุมชนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นการลักทรัพย์ การเมายาบ้าแล้วทำร้ายร่างกายคนในชุมชน

โดยสรุปปัจจุบันรัฐบาลมีบทบาทในการบรรเทาปัญหาความอ่อนแอในท้องถิ่นซึ่งมีหลายวิธี เช่น การจัดตั้งกลุ่มกองทุนต่าง ๆ หรือการจัดตั้งให้มีกลุ่ม 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ในท้องถิ่นของตนส่วนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ต้องใช้ระยะเวลาในการติดตามและประเมินผลต่อไป

(ที่มา : www.welfareforall.org)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

เมื่อโลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้นแต่ละประเทศก็ได้เปิดโลกการค้าแบบเสรีมีการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศเพราะสาเหตุนี้เองไทยจึงได้รับค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมจากตะวันตกในเรื่องการพูดการแสดงท่าทาง การบริโภคอาหารได้แก่ พิซซ่า แฮมเบอร์เกอร์ ฯลฯ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆและการแต่งกายทั้งชายและหญิงซึ่งเหล่านี้ได้รับวัฒนธรรมจากตะวันตกมาทั้งสิ้น นอกจากนี้จะรับค่านิยมจากวัฒนธรรมตะวันตกแล้ว สินค้าของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้อุปโภคและบริโภคที่อำนวยความสะดวกทำให้วัฒนธรรมของประเทศไทยเช่น การมีสัมมาคารวะ การไหว้การพูดสนทนากับผู้ใหญ่หรือแม้แต่กระทั่งวัฒนธรรมการรับประทานเปลี่ยนแปลงไปและสินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศไทยก็ไม่ได้ได้รับความนิยมเหมือนสินค้าจากต่างประเทศเหมือนเดิม

การที่วัฒนธรรมและสินค้าจากตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศไทยนั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย กล่าวคือข้อดีคือ ทำให้ได้รับความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น แต่ก็มีข้อเสีย คือ ค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไป แต่รัฐบาลก็ได้วางมาตรการสนับสนุนให้ใช้สินค้าของไทยและรู้สำนึกถึงวัฒนธรรมของไทย ถ้าทุกคนในประเทศมีความสำนึกในเรื่องนี้ประเทศไทยคงจะเป็นประเทศที่น่าอยู่มากยิ่งขึ้น เพราะสินค้าของไทยก็มีคุณภาพไม่แพ้ชาติอื่นและวัฒนธรรมของไทยย่อมคงอยู่เป็นมรดกของสังคมไทยตลอดไป

(ที่มา : www.thaitopic.com/mag/soc/nithicity.htm)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านพลกรัง

หมู่บ้านพลกรังเริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2110 หรือประมาณ 434 ปีมาแล้ว เดิมมาจากบ้านพลร้าง เนื่องจากแต่เดิมมีทหารมาตั้งกองพลร้าง เพื่อจะรอรบจนกระทั่งย้ายทัพกลับจึงเรียกว่า บ้านพลล้าง และเรียกกันมาจนกลายเป็นบ้านพลกรังจนถึงปัจจุบัน และได้ตั้งชื่อตำบลตามหมู่บ้าน เรียกว่า ตำบลพลกรัง สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านพลกรังก่อนที่จะตั้งหมู่บ้าน เดิมมีคลองธรรมชาติไหลผ่าน สภาพป่าเป็นป่าเต็งรังแต่ปัจจุบันหมดไปแล้ว อาชีพของชาวบ้านในอดีตได้แก่ ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์

สำหรับด้านสาธารณูปโภคนั้นเริ่มก่อสร้างถนนมีลักษณะแบบถนนดินหรือหินคลุกเป็นถนนลูกรัง เมื่อ พ.ศ. 2542 ยาว 750 เมตร ถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาว 2,170 เมตร และเริ่มมีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2522 และประปาเมื่อ พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ประชากรในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง มีจำนวนครัวเรือน 67 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 336 คน ชาย 176 คน หญิง 160 คน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
- ชาย	176	52.4
- หญิง	160	47.6
2. อายุ		
1วัน – 3 ปีเต็ม	14	4.2
3ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	20	5.9
6ปี 1 วัน – 12ปีเต็ม	23	6.8
12ปี 1 วัน – 14ปีเต็ม	17	5.1
14ปี 1 วัน – 18ปีเต็ม	32	9.5
18ปี 1 วัน – 50ปีเต็ม	149	44.3
50ปี 1 วัน – 60ปีเต็ม	31	9.2
60ปี 1 วันขึ้นไป	50	14.9
3. จบการศึกษา		
- ภาคบังคับ	209	86.7
- มัธยมต้น	21	8.7
- มัธยมปลาย	5	2.1
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4	1.7
- ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	2	0.8

(ที่มา : ข้อมูล พ.ศ. 2544 จากข้อมูลบริบทชุมชน บร. 1)

ประชากรในหมู่บ้านประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำนา ค้าขาย ทำสวน รับราชการ รับจ้าง ในหมู่บ้านมีครอบครัวที่มีที่นาทั้งหมด 1,183 ไร่ ตามขนาดพื้นที่ ดังนี้

จำนวน 1 - 5 ไร่	มีจำนวน	21	ครอบครัว
6 - 10 ไร่	มีจำนวน	30	ครอบครัว
11 - 12 ไร่	มีจำนวน	8	ครอบครัว
21 - 50 ไร่	มีจำนวน	1	ครอบครัว

ปัจจุบันในหมู่บ้านพลกรังมีร้านค้า (ขายของชำ) 2 ร้าน สัตว์เลี้ยง ได้แก่ วัว ประมาณ 13 ตัว เป็ดประมาณ 600 ตัว ไก่ประมาณ 570 ตัว สุกรประมาณ 30 ตัว และปลาดุกประมาณ 24,000 ตัว และมีแหล่งน้ำในหมู่บ้านจำนวน 6 บ่อ ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงการใช้แหล่งน้ำในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
1. บ่อน้ำตื้น	3 บ่อ		/
2. บ่อน้ำบาดาล	1 บ่อ		/
3. สระ	1 แห่ง	/	
4. คลองน้ำ	1 แห่ง		/

หมายเหตุ : แหล่งน้ำที่ใช้ไม่ตลอดปีนั้นหมายถึง น้ำมีพอใช้ในการอุปโภคอยู่แต่ในฤดูแล้งนั้นน้ำจะมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการอุปโภค

(ที่มา : แบบสำรวจบริบทชุมชน บร. 1)

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ

ในหมู่บ้านพลกรังมีพื้นที่ทำการเกษตร 1,920 ไร่ เป็นที่นา 1,183 ไร่ เป็นที่สวน 30 ไร่ ผลผลิตด้านการทำนาทั้งหมู่บ้านประมาณปีละ 1,080 กระสอบ ขายไปจำนวน 972 กระสอบ เก็บไว้รับประทาน จำนวน 108 กระสอบ ส่วนมากใช้น้ำชลประทานและน้ำวิทยาศาสตร์โดยมีค่าใช้จ่ายซื้อปุ๋ยคร้วเรือนละ 100 บาท ต่อปี ผลผลิตที่ได้จากการประกอบอาชีพ ได้แก่ ทำสวน 20 ครัวเรือน ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน 28,800 บาทต่อปี ทำไร่ 20 ครัวเรือน ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน 240,000 บาทต่อปี เลี้ยงสัตว์ 3 ครัวเรือน ได้ผลผลิต 200,000 บาทต่อปี

ราษฎรในหมู่บ้านที่ออกไปขายแรงงานต่างถิ่น 18 ครอบครัว มีจำนวน 48 คน รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว

จำนวนรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1	จำนวนครอบครัว
1,000 – 5,000 บาท	3
5,001 – 10,000 บาท	4
10,001 – 20,000 บาท	9
20,001 – 30,000 บาท	34
30,001 – 50,000 บาท	11
50,001 – 100,000 บาท	6

(ที่มา : ข้อมูล พ.ศ. 2544 จากแบบสำรวจบริบทชุมชน บร. 1)

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านพลกรังมีวัดจำนวน 1 แห่ง ชื่อวัดพลกรัง มีพระจำนวน 13 รูป เณร 1 รูป เมื่อมีงานบุญหรืองานประเพณีตามวันสำคัญจะมีการประกอบพิธีกรรมในวัดแห่งนี้ ภาษาพื้นบ้านที่ใช้มี 2 ภาษาได้แก่ ภาษากลางและภาษาโคราช

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

ราษฎรในหมู่บ้านพลกรังเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารออมสิน ทั้ง 2 สถาบันรวมมีผู้กู้จำนวน 34 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 920,000 บาท (ข้อมูลปี พ.ศ. 2544)

จากการสำรวจการวิจัยพบว่าในหมู่บ้านมีเครื่องอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค

สิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภค	จำนวน
- รถยนต์	8 คัน
- มอเตอร์ไซด์	29 คัน
- รถไถนาเดินตาม	31 คัน
- ไฟฟ้าใช้	67 คร้วเรือน
- ประปา	67 คร้วเรือน
- ตู้เย็น	55 เครื่อง
- พัดลม	67 เครื่อง
- เครื่องปรับอากาศ	1 คร้วเรือน
- หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	7 เครื่อง
- โทรทัศน์สี	60 เครื่อง
- ที่เก็บน้ำฝน	67 คร้วเรือน

(ที่มา : แบบสำรวจบริบทชุมชน หมู่ 1 บ้านพลกรัง)

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนประมาณ 95 %เข้าใจว่ากองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลได้ให้มาให้นำมาเพื่อประกอบอาชีพที่ทำอยู่หรือประกอบอาชีพใหม่ โดยให้นำเงินส่วนนี้มาใช้หมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้านตนเอง แต่มีประชาชนประมาณ 5 % ที่เข้าใจว่าเงินกองทุนมาจากพรรคไทยรักไทย จัดสรรให้
- เงิน 1 ล้านบาท ที่ได้รับจากการจัดสรรเข้าหมู่บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ต.พลกรังนั้น ได้รับเงินเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 หลังจากจัดตั้งเมื่อ

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุนมาให้สมาชิกกองทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านในหมู่ 1 ซึ่งการจัดสรรเงินนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมตามกฎระเบียบที่ได้ตั้งไว้ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ต. พลกรัง หมู่ 1 แต่ก็มีปัญหาในการจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้านบ้างเนื่องจากสมาชิกผู้กู้บางรายได้เงินก้น้อยกว่าตามที่ยื่นขอจึงเข้าใจผิดว่าทางคณะกรรมการไม่เป็นธรรมในการพิจารณาให้เงินกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง ได้มาจากการคัดเลือกของประชาชนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 โดยคัดเลือกจากผู้มีความเหมาะสมและมีความรู้ความสามารถ
4. สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่นำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านมาใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ แต่มีสมาชิกบางรายที่นำเงินกู้มาใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ นำเงินมาใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้นอกระบบ

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

1. การแนะนำขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีพัฒนาการประจำตำบล พลกรังมาให้คำแนะนำและให้ความรู้ความเข้าใจกับคณะกรรมการกองทุนอย่างสม่ำเสมอและมีการให้ความรู้เพิ่มเติมในกรณีพิเศษบ้าง เช่น บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านเชิญพัฒนากรมาเป็นวิทยากรบรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล
2. การรับสมาชิกและคัดเลือกผู้กู้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะพิจารณาจากนิสัยอันดีงามและความสามารถในการใช้เงินคืนกองทุนหมู่บ้าน โดยทางคณะกรรมการจะพิจารณาและตัดสินใจต่อที่ประชุมสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น โดยการยกมือแสดงการอนุมัติการให้กู้ของสมาชิกที่ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 35 รายโดยได้เงินครบทุกคน
3. การรับชำระหนี้เงินกองทุนหมู่บ้านนั้น คณะกรรมการจะรับชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญาแต่จากการวิจัยพบว่า เงินที่ผู้กู้ได้กู้ยืมไปนั้นบางรายไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ไปพัฒนาเพิ่มเติม เช่น ตั้งใจนำเงินไปลงทุนค้าขายแต่กิจการไม่ดีจึงเปลี่ยนไป

ทำเพาะเห็ดนางฟ้าและไม่ประสบความสำเร็จอีกจึงไปปลูกผักนั้น ดังนั้นจึงมีแนวโน้มว่าจะมีผู้กู้บางรายชำระหนี้กองทุนช้ากว่าที่ได้กำหนดไว้ในสัญญา

4. การทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านพบว่า การจัดทำบัญชีมีปัญหาในเรื่องกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดทำบัญชีกองทุนขาดประสิทธิภาพในการทำบัญชี เนื่องจากไม่มีความรู้แต่ทางราชการได้แก้ไขปัญหาโดยจัดอบรมการทำบัญชีแก่กรรมการกองทุนคือเหรียญกษาปณ์ เพื่อให้สามารถจัดทำระบบบัญชีได้อย่างถูกต้อง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A พบว่า

ผลโดยตรง พบว่า

1. จำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง มีผู้ได้รับเงินครบทุกคนตามจำนวนที่ยื่นกู้คือจำนวน 35 ราย
2. ยอดเงินให้กู้ทั้งหมดรวม 883,000 บาท จากจำนวนเงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันเหลือ 117,000 บาท เป็นจำนวนเงินกู้ที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นที่มีจำนวนผู้กู้มากกว่าจำนวนเงินที่กู้จากหมู่บ้านอื่น ได้แก่ หมู่ 3 ซึ่งเหลือเงิน 339,000 บาท จากจำนวนผู้กู้ 39 คน และหมู่ 5 ซึ่งเหลือเงินจำนวน 335,000 บาท จากจำนวนผู้กู้ 41 คน
(ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2545)

ผลกระทบโดยตรง พบว่า

1. มีจำนวนคนยื่นกู้ทั้งหมด 35 รายได้กู้ทั้งหมด 35 ราย เนื่องจากมีผู้กุน้อยจึงได้หมดตามที่ยื่นกู้
2. กองทุนสะสมตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน - สิงหาคม มีจำนวน 43,205.02 บาท

ผลกระทบโดยอ้อม

1. มีการกระจายรายได้ออกไปสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนและพัฒนาอาชีพของผู้กู้ที่ทำอยู่
2. ช่วยสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนได้แก่ การรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านหมู่ 1 และหมู่ 3 ในการทำขนมทองม้วนจำหน่าย

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้แต่ละครอบครัวจากการประเมินพบว่าผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักการแก้ไขปัญหา เช่น ปลูกพืชก็จะมีน้ำเสียทิ้ง เป็นต้น ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาต้นเหตุ แต่ก็มีผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ได้ไปประกอบอาชีพที่ยังไม่เคยทำ เช่น ขอกู้ขายอาหารแต่ไปทำการเพาะเห็ดฟางเมื่อไม่มีความรู้แก้ไขปัญหาไม่ได้จึงต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ เป็นต้น
2. หนี้สินธนาคารของผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านมีจำนวน 3 ราย เป็นเงินกู้จากสถาบันการเงินของรัฐบาลได้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รวมเป็นเงิน 130,000 บาท ซึ่งผู้กู้เงินจากสถาบันการเงินของรัฐบาลนี้นำไปใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ
3. อาชีพหลักของผู้กู้ ได้แก่ การทำนา ทำสวนทำไร่ เกษตรผสมผสาน เลี้ยงสัตว์ ทำเหล็กตัด ค้าขาย อาชีพหลักของผู้กู้ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพนี้มานานแล้ว ดังนั้นผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนมากก็จะนำมาพัฒนาอาชีพของตนเองมากกว่าจะประกอบอาชีพอย่างอื่น
4. รายได้ของครอบครัวอยู่ระหว่าง 1,000 บาท - 20,000 บาทต่อเดือน โดยส่วนใหญ่รายได้ของครอบครัวอยู่ที่ 5,000 บาทต่อเดือนซึ่งเป็นรายได้ที่พอกับการใช้จ่ายทั่วไปสำหรับชาวบ้านในหมู่บ้าน
5. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการตั้งแต่ 3-5 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นอาชีพที่ยึดถือตั้งแต่ดั้งเดิม เช่น การทำนา การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

2.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. เงินที่กู้มาได้จากเงินกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 พบว่าส่วนใหญ่จะให้ผู้กู้ได้ปฏิบัติตามฐานะการเงินของครอบครัว เงินกองทุนหมู่บ้านที่ปล่อยกู้อยู่ระหว่าง 5,000 – 40,000 บาท โดยส่วนใหญ่ผู้กู้จะกู้ประมาณ 20,000 บาท
2. เงินอื่นๆ ที่มีส่วนเป็นปัจจัยนำเข้าได้แก่ เงินกองทุนของผู้กู้แต่ละราย
3. สถานที่และวัตถุดิบ ส่วนใหญ่สถานที่ในการประกอบการการผู้กู้จะมีอยู่แล้ว แต่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตนั้นยังต้องหาซื้อจากแหล่งอื่น

4. วิธีการทำงานของผู้กู้แต่ละรายจะมีวิธีการทำงานแตกต่างกัน เนื่องจากอาชีพที่ต่างกันไป เช่น เลี้ยงปลาจะมามีวิธีการให้อาหารทั้งช่วงเช้าและเย็น อาหารที่เลี้ยงปลาคือโครงไก่บด การทำนาจะทำการไถ คราด หว่านกล้า ประมาณ 1 เดือน จึงถอนไปคานาพอดานาแล้วข้าวรดใบตั้งกองก็ใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง ใส่น้ำให้ขังตลอดจนกว่าข้าวจะออกรวงแล้วจึงเก็บเกี่ยว เป็นต้น
5. กำดั่งการทำงาน สมาชิกครอบครัวของผู้กู้ซึ่งประมาณ 4–5 คน โดยเฉลี่ยจะทำงานกันเองโดยไม่จ้างแรงงานภายนอก แต่จะมีการจ้างงานเป็นบางกรณี เช่น การเกี่ยวข้าว เป็นต้น

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1. การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่าเกิดผลดี คือ ผลผลิตที่ได้ออกมานั้นมีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น รายได้ก็เพิ่มมากขึ้นตามผลผลิต
2. การหาวัตถุดิบในการประกอบธุรกิจของผู้กู้ พบว่าเกิดผลดี คือ ผู้กู้ได้ตัดสินใจเลือกสินค้าได้ตามความต้องการ และมีคุณภาพและราคาเหมาะสมตามที่ผู้กู้ได้ตั้งมาตรฐานไว้
3. การทำบัญชีของผู้กู้ พบว่ามีจุดด้อย คือ ผู้กู้ไม่ได้มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกิจการที่ผู้กู้ประกอบอาชีพเนื่องจากขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีและความเข้าใจในการทำบัญชี
4. การหาตลาดของผู้กู้ พบว่าเกิดผลดี คือ ในเรื่องหาตลาดนั้นส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าคนกลางมารับถึงที่โดยไม่ต้องหาตลาดเอง
เกิดผลเสีย คือ ไม่สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้เต็มที่

2.2.4 ผลการประเมินของหน่วยระบบ B พบว่า

1.. ผลโดยตรง พบว่า

เกิดผลดี คือ ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตและสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่ง มาซื้อเครื่องใช้อุปโภคและบริโภค

เกิดผลเสีย คือ ผลผลิตบางอย่าง เช่น ผักต่าง ๆ ต้นหอม เป็นต้น ขายได้ราคาต่ำทำให้ผู้กู้บางรายมีรายได้ไม่เพียงพอในการทำทุน

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า

เกิดผลดี คือ ผู้กู้สามารถนำเงินที่กู้ส่วนนี้ไปใช้จ่ายเพื่อขยายในกิจการของตนเอง โดยบางรายได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นเช่น การประกอบอาชีพทำเหล็กคัด อาจจะซื้ออุปกรณ์ในการทำที่ทันสมัยขึ้น เป็นต้น

3. ผลกระทบทางอ้อม พบว่า

เกิดผลดี คือ ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเองในการประกอบอาชีพมากขึ้นโดยไม่ต้องกู้ยืมหนี้สินนอกระบบ และผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการของตนเองเพิ่มขึ้น และเป็นการกลับคืนถิ่นฐานของประชาชนที่ไปอยู่ที่อื่นทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอีกด้วย

เกิดผลเสีย คือ ผู้กู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการเพิ่มขึ้นก็จริงแต่อาจเป็นแค่ชั่วคราวเท่านั้น เพราะเป็นที่ทราบกันอยู่ว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยไม่คงที่อาจจะมีผลกระทบกับการประกอบอาชีพบ้าง

(ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร. 11))

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจกลุ่ม 1 มีผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ 2 ราย ได้แก่ผู้กู้อาชีพ เกษตรผสมผสานและอาชีพเหล็กคัดในหมู่บ้านสรุปได้ดังนี้

1. อาชีพเกษตรผสมผสาน

อาชีพเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักหรือผลไม้ควบคู่กันไป

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน สถานที่วัตถุดิบ วิธีการทำงาน กำลังการทำงาน
- กระบวนการในการทำจะเหมือนกับการเลี้ยงสัตว์โดยทั่วไปคือการให้อาหารสัตว์วันละ 2 เวลาคือ เช้าและเย็น สร้างสถานที่ให้สัตว์อาศัยอย่างถูกสุขลักษณะ สร้างบ่อน้ำสำหรับไว้ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลาหรือเป็นแหล่งอาหารสำหรับสัตว์บางประเภท เช่น เป็ด และการปลูกผักหรือผลไม้ นั้นกระบวนการนั้นจะทำการยกร่องแปลง ไถ และโรยเมล็ดพันธุ์หรือปลูกพันธุ์พืชโดยหมั่นรดน้ำ และใส่ปุ๋ยเป็นประจำถ้าพืชเป็นโรคก็หาสาเหตุและทำการรักษาโดยคำแนะนำของเกษตรอำเภอ

- ผลผลิตที่ดีและคุณภาพที่พอเหมาะ ได้แก่ ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์และผลผลิตจากการปลูกผักผลไม้ขายได้ราคาดีและไม่เป็นโรค

2. อาชีพทำหลักคัด

- ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินทุน สถานที่และวัตถุดิบ วิธีการทำงาน กำลังการทำงาน
- กระบวนการที่ดี ได้แก่ ชื่อเหล็กที่มีคุณภาพ หาสถานที่ประกอบการ มีวิธีการทำที่ปลอดภัย และให้บริการลูกค้า
- ผลผลิตและคุณภาพที่เหมาะสม ได้แก่ สินค้าที่มีคุณภาพ ขายได้ดี ได้รับความพอใจจากลูกค้า

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง นั้นมีดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ. เมือง จ.นครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ.นครราชสีมา
3. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง ผู้วิจัยพบว่า

1. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 พบว่า

การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 1 นั้น พบว่าตั้งแต่การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน มีประชาชนในหมู่บ้าน พัฒนาการประจำตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และทางอำเภอมาช่วยในการแนะนำจัดตั้งและเป็นพยานในการเลือกคณะกรรมการ เมื่อคัดเลือกคณะกรรมการได้แล้วทางคณะกรรมการจะมีการจัดทำร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านของหมู่ 1 ขึ้นมาซึ่งระเบียบที่นำมาใช้นั้นทางคณะกรรมการจะช่วยกันร่างระเบียบโดยความเห็นชอบของสมาชิกกองทุน โดยผ่านการอนุมัติจากทางอำเภอซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและสอดคล้องกับการนำมาใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในการรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยการรับสมัครที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้านแต่ในการพิจารณาในการให้เงินกู้จะใช้เกณฑ์การพิจารณาเงินให้กู้ซึ่งเป็นธรรมกับทุกฝ่ายเพราะการพิจารณาการ

ให้ผู้นั้นจะผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากทางคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกคน และนอกจากนี้สมาชิกกองทุนมีการฝากเงินออมเพื่อเป็นเงินเก็บสะสมของกองทุนไว้สำหรับใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ สำหรับการคิดดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน หมู่ 1 นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นในตำบลพลกรังพบว่า ดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปีซึ่งสูงกว่าหมู่บ้านที่อยู่ในเกณฑ์อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี แต่ทั้งนี้ก็ได้รับความสนใจจากสมาชิกเนื่องจากสมาชิกยกมือเห็นชอบในการชำระดอกเบี้ย ผลประโยชน์ของกองทุนจะนำมาจัดสรรในรูปเงินปันผลค่าหุ้น เป็นเงินทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและเป็นเงินสมทบกองทุนซึ่งนำมาจัดสรรให้กับผู้กู้และสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านตามที่ต้องการ

โดยสรุปแล้วการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ในการกู้เงินเพื่อการสร้างรายได้และลดรายจ่ายเพื่อการพัฒนาอาชีพสำหรับคณะกรรมการ สมาชิกกองทุน และผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านได้บรรลุตามเป้าหมายของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ ท้องถิ่นในชุมชนมีความสามารถในการบริหารกองทุน

2. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง พบว่า

ปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนั้นแบ่งออกเป็น ปัญหาการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และปัญหาของกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารกองทุนหมู่บ้าน พบว่า

ในการดำเนินงานตอนนี้ยังไม่พบปัญหาแต่อาจมีแนวโน้มว่าจะเกิดปัญหาหลังจากการครบกำหนดในการชำระเงินกู้จากสมาชิกจำนวน 35 ราย จากการที่ผู้วิจัยสอบถามคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพบว่าอาจมีผู้กู้จำนวน 3-5 ราย ที่มีแนวโน้มที่จะไม่ชำระเงินกู้ยืมตามกำหนดแล้ว กรรมการยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา

2. ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน พบว่า

ในการร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านในระยะแรกต้องร่างระเบียบให้ถูกต้องและสมบูรณ์แบบตามที่ทางอำเภอต้องการจึงต้องนำระเบียบมาร่างใหม่ 2 ครั้งจึงผ่านการอนุมัติจากทางอำเภอ แต่ตอนนี้ยังไม่พบกับปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1

3. ปัญหาของกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่า

- ผู้กู้เงินบางรายผู้เงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ในการเขียนคำขอกู้และผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ยืมเอาไปใช้หนี้ในระบบทำให้เกิดปัญหาในการติดตามผลการประเมิน

- ผู้กู้บางรายมีแนวโน้มที่จะชำระเงินกองทุนช้ากว่าที่กำหนดในสัญญากองทุนหมู่บ้าน พลกรัง หมู่ 1
- ผู้กู้เงินบางรายเข้าใจผิดว่าคณะกรรมการตัดเงินกู้ตามดุลพินิจของคณะกรรมการเองจึงได้จำนวนเงินกุน้อยกว่าที่ขอกู้ไปจึงไม่เพียงพอกับการไปพัฒนาอาชีพเช่น ขอกู้ไป 15,000 บาท แต่ได้มาเพียง 8,000 บาท เป็นต้น แต่ที่จริงแล้วคณะกรรมการจะพิจารณาจากฐานะการเงินของผู้กู้ด้วยว่ามีกำลังส่งคืนเงินกู้ตามกำหนดหรือไม่
- ผู้กู้บางรายยังมีความเข้าใจผิดว่าเงิน 1 ล้านบาทที่ได้มานั้นเป็นของพรรคการเมืองไทยรักไทย ผู้กู้ที่สนับสนุนพรรคการเมืองพรรคอื่นจะได้จำนวนเงินน้อยกว่าผู้กู้ที่สนับสนุนพรรคไทยรักไทย เป็นต้น

โดยสรุปแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ถ้าผู้ที่มีส่วนในกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ระเบียบกองทุนได้กำหนดอย่างเคร่งครัด

3. จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ. เมือง จ. นครราชสีมา พบว่า

คณะกรรมการที่ได้คัดเลือกจากประชาชนในหมู่ 1 มานั้น มีจำนวน 9 คนที่ได้รับมอบหมายให้มารับผิดชอบในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านนั้นได้รับการคัดเลือกมาจากประชาชนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ซึ่งมีผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่จริงเพียง 3 - 4 คน เท่านั้นและการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการบางคนที่ได้รับมอบหมายไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่เนื่องจากไม่มีความรู้ในงานที่ปฏิบัติ เช่น การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน กรรมการที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีจบเพียงแค่ ม. 3 เท่านั้นภาระจึงตกมาที่ประธานกองทุนหมู่บ้าน หรือกรรมการบางคนไม่มีเวลาที่จะปฏิบัติงานเนื่องจากมีภาระหน้าที่ในงานของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการจะมีการจัดการประชุมกันในกลุ่มเพื่อปรึกษาถึงปัญหาหรือความก้าวหน้าของเงินกองทุนอย่างสม่ำเสมอ

จากข้อมูลทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้นพบว่าในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรังนั้น เป็นไปตามที่ทางรัฐบาลต้องการในการดำเนินงาน แต่มีปัญหาในการดำเนินงานบ้าง เช่น การขาดประสิทธิภาพของคณะกรรมการในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านแต่ก็มีพัฒนาการประจำตำบลพลกรังมาเป็นวิทยากรให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องโดยการจัดเวทีการประชุมการติดตามผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ดังนี้

- 1.1 เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ. นครราชสีมา
- 1.2 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ. เมือง จ.นครราชสีมา
- 1.3 เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต. พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

2. วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินการประเมินโดยประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมินด้านบริบท (Context – C) ด้านปัจจัย (Input – I) ด้านกระบวนการ (Process – P) และด้านผลผลิต (Product – P) ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลในบ้านพลกรัง หมู่ 1 ประกอบด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้และสมาชิกที่ยังไม่ยื่นขอกู้ ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่างๆ โดยใช้แบบรายงาน บร.12 แบบ (บร.1 – บร.12) การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปนำไปใช้ในการนำเสนอข้อมูล

3. ผลการดำเนินการ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา ได้ผลสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สรุป และอภิปรายผล

1.1 สภาพทั่วไปของบ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง

บ้านพลกรัง หมู่ที่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีประชากรในหมู่บ้าน จำนวน 67 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 336 คน ชาย 176 คน หญิง 160 คน ประชากรใน หมู่บ้านประกอบอาชีพทำนา ค้าขาย ทำสวน รับราชการ รับจ้างทั่วไป มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,920 ไร่ แบ่งเป็นที่นา 1,183 ไร่ เป็นที่สวน 30 ไร่ ด้านสาธารณูปโภคมีถนนเข้าหมู่บ้าน เป็นถนนลูกรัง มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ครบทุกหลังคาเรือน และมีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดพลกรัง

1.2 การบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1 ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา

สรุป

บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และได้รับอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้านเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ซึ่งทางกองทุนหมู่บ้านได้ อนุมัติให้สมาชิกได้กู้เงินกองทุนเพื่อไปลงทุนประกอบอาชีพ 35 ราย ส่วนใหญ่เป็นการกู้ไปเพื่อ ทำเกษตรกรรม และเลี้ยงสัตว์ กองทุนได้อนุมัติให้สมาชิกกู้เงินไปจำนวน 883,000 บาท ซึ่งจะมี กำหนดการชำระคืนเงินวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ซึ่งกองทุนหมู่บ้านกำหนดดอกเบี้ยสำหรับ ผู้กู้ร้อยละ 9 บาทต่อปี ซึ่งเงินดอกเบี้ยที่ได้จากการชำระคืนทั้งหมดจะถูกนำมาจัดสรรผลประโยชน์ เป็น

- ปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 20
- เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 15
- เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 15
- เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก คนจน ผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน และเป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 10
- เงินสมทบกองทุนในอัตราร้อยละ 40

อภิปรายผล

การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1 เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น สำหรับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนและ ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ถึงแม้ว่าดอกเบี้ยจะอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าหมู่บ้านอื่นแต่เกิดจากความ สนิทใจของสมาชิกกองทุนและผู้กู้เงินกองทุน

2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1

ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สรุป

ปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ปัญหาการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งอาจมีแนวโน้มจะเกิดปัญหาหลังจากครบกำหนดในการชำระเงินกู้จากสมาชิกจำนวน 35 ราย แล้ว กรรมการยังไม่มีมาตรการดำเนินการรับมือ ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านจะเป็นช่วงว่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านเท่านั้นคือร่างไม่ผ่านตามที่อำเภอต้องการ ปัญหาของผู้กู้เงินบางรายเข้าใจผิดว่าคณะกรรมการตัดเงินกู้ตามดุลพินิจของคณะกรรมการเองจึงได้จำนวนเงินกุน้อยกว่าที่ขอกู้ไปจึงไม่เพียงพอกับพัฒนาอาชีพ และผู้กู้บางรายมีความเข้าใจผิดว่าเงิน 1 ล้านบาท ที่ได้มานั้นเป็นของพรรคไทยรักไทย ผู้กู้ที่สนับสนุนพรรคการเมืองพรรคอื่นจะได้เงินกุน้อยกว่าผู้ที่สนับสนุนพรรคไทยรักไทย เป็นต้น

อภิปรายผล

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ถ้าผู้กู้หรือสมาชิกหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และมีจิตสำนึกในการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ระเบียบกองทุนกำหนดไว้

3. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1

ต.พลกรัง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

สรุป

ในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน จำนวน 9 คน โดยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายจากการคัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะมีการจัดการประชุมกันในกลุ่มเพื่อปรึกษาถึงปัญหาหรือความก้าวหน้าของเงินกองทุนอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

คณะกรรมการที่ได้คัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 นั้นมีคณะกรรมการกองทุนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจริงเพียง 3 – 4 คน เท่านั้นเนื่องจากกรรมการบางคนไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานเนื่องจากมีภาระหน้าที่ของตนเอง และบางคนไม่มีความรู้ในงานที่ปฏิบัติแต่มีพัฒนาการประจำตำบลพลกรังมาเป็นวิทยากรให้คำปรึกษา

1.3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สรุปปัจจัยด้านบวก

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง คือ ความร่วมมือของทางสมาชิกกองทุน และคณะกรรมการกองทุนในความร่วมมือนี้ ทำให้เกิดกองทุนหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนกองทุนจากหน่วยงานทางอำเภออีกจึงทำให้ทั้งชาวบ้านและคณะกรรมการมีความเชื่อมั่นในกองทุนหมู่บ้าน จึงทำให้มีกำลังใจในการบริหารงานกองทุนและทำให้สมาชิกมั่นใจในกองทุนว่าจะเป็นที่พึ่งของชาวบ้าน ได้มากขึ้น

สรุปปัจจัยด้านลบ

ปัจจัยด้านลบที่จะขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง คือ ความเข้าใจผิดในการตัดสินใจกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน จากคณะกรรมการกองทุนทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกองทุนหมู่บ้าน แล้วจะไม่ให้ความร่วมมือทำให้การดำเนินงานบางอย่างล่าช้าลงไป เช่น การเข้าร่วมประชุมตามที่คณะกรรมการนัดหมายไม่มา เข้าร่วมประชุมหรือมาประชุมช้ากว่าที่กำหนดในการนัดหมาย โดยการประชุมแต่ละครั้งจะมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมประมาณ 60% จากจำนวนสมาชิกกองทุน 57 คนหรือจำนวนสมาชิกผู้กู้ 35 คน

อภิปรายผล

เมื่อเกิดปัญหากับกองทุนหมู่บ้านจะมีการนัดกันประชุมเพื่อชี้แจงปัญหาให้ทราบและเข้าใจกันอย่างถูกต้องและทำถึงอย่างในกรณีของการเข้าใจผิดในการตัดสินใจกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านทางคณะกรรมการกองทุนก็ต้องมีการประชุมกันเพื่อปรับความเข้าใจของสมาชิกในบางเรื่องที่ไม่ตรงกัน เพื่อให้มีความคิดไปในแนวทางเดียวกัน และเข้าใจได้ตรงกัน

1.4 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน ตำบล

สรุป

การสร้างเครือข่ายเป็นวิธีการที่จะทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคีกันและทำให้ชุมชนช่วยกันจัดการกับชุมชนของตนให้เป็นไปตามความเห็นของสมาชิกชุมชน ประเภทเครือข่ายและกลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย คือ กลุ่มผู้นำ และกลุ่มชาวบ้าน ส่วนวิธีการสร้างเครือข่ายที่โดยการจัดเวทีประชาคมและจัดเสวนากลุ่มเพื่อให้กลุ่มที่เข้าร่วมได้มีการพบปะพูดคุยกันมากขึ้น ซึ่งความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมนั้นเห็นว่าการเข้าร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายนั้นได้สร้างประโยชน์ให้กับผู้

เข้าร่วมมาก อย่างน้อยก็ทำให้ผู้เข้าร่วมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และปัญหาอุปสรรคก็คือ ผู้เข้าร่วมประชุมมีภาระหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ทำให้ไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ เมื่อจัดประชามบ่อยทำให้ต้องทิ้งภาระมาบ่อย และถ้าจัดเวทีประชามบ่อยครั้งก็ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความเบื่อหน่าย

อภิปรายผล

เครือข่ายเพื่อการเรียนรู้หรือเครือข่ายอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ทั้งรัฐบาล หน่วยงานราชการ และภาคเอกชน ต้องการให้เกิดขึ้นทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ แต่ตัวผู้ที่จะเกิดเครือข่ายชาวบ้านในหมู่บ้านกลับไม่มีความกระตือรือร้นที่จะสร้างให้เกิดต้องมีการกระตุ้นหรือให้รัฐเข้ามาเป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดบางแห่งประสบผลสำเร็จแต่บางแห่งก็ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชาวบ้านว่าจะมีความสามัคคีหรือความพร้อมเพียงเพียงใด สำหรับหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรัง การสร้างเครือข่ายชาวบ้านนั้นได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มแม่บ้านทำขนมทองม้วน อาจจะถือว่าไม่ได้ว่าเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งมากเนื่องจากเริ่มจัดตั้งขึ้นไม่นาน สำหรับช่วงระยะที่มีการทำไร่ – ทำนา การรวมกลุ่มจัดประชุมหรือเสวนากลุ่มจะทำได้ยากมาก เพราะชาวบ้านจะมีภาระจึงไม่มีเวลาสนใจเข้าร่วมการประชุม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติ ไม่ได้ถือว่าเครือข่ายของ ชาวบ้านล้มเหลวแต่อย่างใด แต่กระบวนการของเครือข่ายอาจต้องปรับประยุกต์บ้างตามสถานการณ์บ้าง

1.5 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1

ต.พลกรัง จ.นครราชสีมา

สรุป

จากการสำรวจความเข้มแข็งของชุมชนของหมู่บ้านพลกรังหมู่ 1 ต. พลกรัง พบว่า คนในชุมชนมีความสามัคคีและรู้จักประกอบอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้และรู้จักหน้าที่ของตน โดยการอยู่ในชุมชนร่วมกันอย่างมีสันติยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนและมีการช่วยเหลือซึ่งกัน โดยการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนจากปีก่อนมี 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจศพ กลุ่มเงินแสน กลุ่มนุ้ย ปัจจุบันเพิ่มมาอีก 1 กลุ่ม คือกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อภิปรายผล

เมื่อศึกษาจากตัวชี้วัดทั้ง 12 ตัวจากแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร.2) แล้วพอจะอนุมานได้ว่า หมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 มีความเข้มแข็งพอสมควร ซึ่งตรงกับความเป็นจริง เช่น เวลาทีมงานประเพณีในหมู่บ้านจะร่วมกันทำกิจกรรม เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1

ค. พลกรัง

- ผู้วิจัยเห็นว่าระเบียบกองทุนหมู่บ้านน่าจะได้รับการแก้ไขในเรื่องดอกเบี้ยในการชำระเงินกู้ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 9 บาทต่อปี ซึ่งทำให้ผู้กู้ต้องบางรายต้องลำบากในการชำระเงินกู้คืนหรืออาจชำระเงินกู้ช้ากว่ากำหนดเนื่องจากไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 ค.พลกรัง

2.2.1 ควรจะมีการให้สมาชิกกองทุนได้เข้าไปรับรู้การบริหารจัดการกองทุนซึ่งอาจจะให้มีการตั้งกลุ่มของสมาชิกประมาณ 5—6 คน เพื่อเป็นผู้ประสานงานหรือสอดส่องการทำงานของคณะกรรมการกองทุนบ้าง

2.2.2 คณะกรรมการควรให้ความสำคัญต่อระเบียบของกองทุนซึ่งกำหนดให้มีการติดประกาศข้อมูลข่าวสารที่ควรรู้ของกองทุนหมู่บ้านไว้ในที่เปิดเผยในหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านหรือบุคคลทั่วไปได้รับทราบบ้าง

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน พลกรัง หมู่ 1 ค.พลกรัง

2.3.1 โครงการบางโครงการเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วไม่ประสบความสำเร็จไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม น่าจะมีการอนุโลมให้ใช้เงินคืนภายหลังโดยอาจจะนับเดือนที่โครงการล้มเหลวให้ถือว่าให้เริ่มโครงการใหม่ แต่ให้ได้เพียงคนละ 1 ครั้งเท่านั้น ในการเริ่มนับระยะเริ่มโครงการใหม่แต่ติดดอกเบี้ยเหมือนเดิม แต่ควรได้รับการตรวจสอบอย่างละเอียดจากคณะกรรมการกองทุน แต่ควรจะให้คนที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น

2.3.2 การนำเงินกู้ไปดำเนินโครงการบางครั้งที่กู้ไปอาจไม่ถูกนำไปใช้ตามที่เสนอโครงการ แต่คณะกรรมการควรถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กู้ได้ลองไปทำโครงการอื่น ๆ บ้าง เนื่องด้วยก่อนนำเสนอโครงการ ผู้เสนออาจเห็นว่าโครงการดังกล่าวดี แต่เมื่อได้รับอนุมัติอาจมีโครงการอื่นที่ดีกว่า จึงน่าจะเปิดโอกาสโดยพิจารณาจากเจตนาของผู้กู้สำหรับการนำไปทำโครงการอื่นก่อนได้

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

- ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะวิจัยในเรื่อง ประสิทธิภาพของคณะกรรมการในการบริหารกองทุนหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน เพราะว่าเงินกองทุนหมู่บ้านจะพัฒนาเพียงใดนั้นปัจจัยที่สำคัญคือการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการจึงเป็นโครงการที่น่าสนใจในวิจัยต่อไป

โดยสรุปทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนั้นพบว่าการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผลกรัง หมู่ 1 ต.พลกรังนั้น เป็นไปตามที่ทางรัฐบาลต้องการในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างรายได้ ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการจัดการบริหารจัดการกองทุนและมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเองและมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1.2544.ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพลกรัง หมู่ 1 . นครราชสีมา.

คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษาตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร. 1 - 12

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสร์. “ ลู่เพื่อเกษตรแห่งชาติ ” . เดลินิวส์. 4 มิถุนายน 2545, หน้า 6

_____. “ไทยปะทะพม่า” . เดลินิวส์ . 12 มิถุนายน 2545, หน้า 3

_____. “ ศาตมาเลย์พิพากษาอินคดียันวา ”. เดลินิวส์. 10 สิงหาคม 2545 หน้า 3

เจลิยว นูร์ภักดี และคณะ. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการ

และการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง :

สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545

พะยอม วงศ์สารศรี และคณะ. ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. หลักสูตร

ประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประ

สิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : สำนักมาตรฐานการศึกษา

สำนักสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวง

มหาวิทยาลัย, 2545

อุดม จำรัสพันธ์ และคณะ. ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตร

บัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพบริหาร

จัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักสภา

สถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย,

2545

สำนักนายกรัฐมนตรี. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมืองแห่งชาติ , 2544

www.eto.ku.ac.th/d/village

www.nesdb.go.th

www.thaitopic.com/mag/soc/nithicity.htm

www.thaitopic.com/mag/ecom/pubdebt.htm

ข้อมูลตัวอย่าง	แบบ บร.ที่ใช้	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
11. แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี	บร.11	แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต
12. การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน	บร.12	แบบสังเกต

(ที่มา : แบบรายงานบริบทชุมชน (บร.) 1 – 12)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง ซึ่งก่อนจะออกเก็บข้อมูลต้องมีการวางแผนและเตรียมการวิธีดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามเครื่องมือที่กำหนดออกแบบไว้ เช่น ผู้วิจัยต้องการทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใช้ บร. 2 เป็นต้น จากนั้นจึงนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำมาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามเกณฑ์ (ตัวชี้วัด) ที่ตั้งไว้ ประมวลผล ติดตาม สรุปประเด็นสำคัญ และเรียบเรียงเพื่อนำเสนอข้อมูลดังนี้

- 6.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน
- 6.2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
- 6.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้
- 6.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ